Numer sprawozdawczy. Opłata ryczałtowa.

TREŚĆ:

Redaguje w imieniu Komitetu **Łyszczarczyk Leon.**
Redaktor odpowiedzialny: **Chmielewski Aleksander.**
Pismo wychodzi 1-go każdego miesiąca prócz feryj wakacyjnych.

Cena numeru 60 gr. — dla członków Związku N. P. 50 gr.
Prenumerata roczna 6 zł. — dla Związkowców 5 zł.

Ceny ogłoszeń: 1 str. — 100 zł., 1/2 str. — 60 zł., 1/4 str. — 50 zł., 1/8 str. — 30 zł.
Drobne ogłoszenia po 20 gr. za wyraz.

Okładkę projektował kol. J. Pawlik.

Rok V. Wilno — Kwiecień — 1934 Nr. 4—5.

SPRAWY NAUCZYCIELSKIE

MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM ORGANIZACYJNYM, PEDAGOGICZNO-DYDAKTYCZNYM ORAZ SPOŁECZNO-OŚWIATOWYM

ORGAN ZARZĄDU WILEŃSKIEGO OKRĘGU ZWIĄZKU NAUCZYCIELSTWA POLSKIEGO

Redakcja i Administracja: Wilno, ul. 3 maja 13 m. 7. — Tel. 1476. P. K. O. 81.300.

KOLEDZY I KOLEŻANKI.

Mamy za sobą nowy rok pracy organizacyjnej, dwunasty zkolei na naszych terenach. Rok rocznie przed Zgromadzeniem Okręgowem sumujemy nasze wysiłki, dorobek organizacyjny i społeczny. W ciągu tych dwunastu lat mieliśmy różne okresy w życiu naszej Organizacji. Były okresy wielkich sukcesów we wszystkich dziedzinach pracy a szczególnie zawodowej, ale były i okresy klęsk. Rok sprawozdawczy 1933 należy do najcięższych w życiu Związku. W ciągu tego roku w dziedzinie zawodowej ponieśliśmy same straty — prawie wszystko co długą i mozolną pracą wywalczyliśmy dla zawodu nauczycielskiego, aby go w odrodzonej Polsce wysoko postawić, obecnie straciliśmy. — Myliłby się jednak ten, ktoby sądził, iż straty wprowadzą w nasze szeregi rozgoryczenie i zniechęcenie i zachwieją podstawami Organizacji. Do walki o odpowiednią pozycję szkoły i nauczyciela idziemy z odwagą i zdecydowanie, bo walczymy o ważną sprawę, — o sprawę przyszłości narodu i Państwa, dlatego też i klęski przyjmujemy po męsku, bo mając za sobą słuszność i opinję szerokich mas społecznych postulaty nasze zrealizujemy.

Chwilowe niepowodzenia nigdy nie wprowadzały i obecnie nie wprowadzą do Organizacji rozkładu, a odwrotnie: w okresie klęsk zespalamy się, robimy przegląd naszych szeregów organizacyjnych, budzimy placówki mniej żywotne, aby poprzez pracę organizacyjną, społeczną, mającą na celu dobro Państwa, jeszcze bardziej podkreślić rolę szkoły i nauczyciela w Państwie. Pracy swej nie mierzymy na

złote i stanowiska, bo wykonywujemy ją ideowo z głębokiem zrozumieniem potrzeb Państwa i dlatego jesteśmy przekonani, iż będzie ona odpowiednio oceniona. To też w nowych gorszych warunkach stajemy jeszcze z większym zapałem do pracy nietylko na odcinku szkolnym, ale i społecznym, samorządowym, gospodarczym, mając za hasło w swej pracy: „Prawem naczelnem — dobro Państwa“.

Porządek dzienny

XII Zgromadzenia Okręgowego Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie.

I-szy dzień obrad — 4 maja 1934 r., godz. 10.

1) Otwarcie Zgromadzenia:
   a) zagajenie;
   b) powitanie.

2) Sytuacja Związku Nauczycielstwa Polskiego w chwili obecnej — referat — wygłosi delegat Zarządu Głównego kol. Machowski St.

3) Dyskusja.

4) Wybory Komisyj:
   a) Matki;
   b) Wnioskowej;
   c) Weryfikacyjnej.

5) Sprawozdanie z działalności Okręgu za rok 1933.

6) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.

7) Dyskusja.

Od godz. 15.30 do 18 przerwa obiadowa.

Godzina 18-ta żałobna Akademja ku czci ś. p. kol. Juljana Smulikowskiego Wice prezesa Zarządu Głównego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Godzina 19.30 obrady Komisyj.

II-gi dzień obrad — 5 maja 1934 r., godz. 10.

1) Ustawa o ustroju szkolnictwa a dokształcanie młodocianych — referat — wygłosi p. Stubiedo Edward — inspektor oświaty pozaszkolnej przy Kuratorjum Okręgu Szkolnego w Wilnie.

2) Dyskusja.

3) Uchwalenie preliminarza budżetowego na rok 1934.

4) Sprawozdanie Komisji Matki i wybory:
   a) Zarządu Okręgu;
   b) Sądu Honorowego;
   c) Komisji Weryfikacyjnej.
5) Sprawozdanie Komisji Weryfikacyjnej i Wnioskowej.
6) Uchwalenie wniosków.
7) Zamknięcie Zgromadzenia.

Obrady odbędą się w gmachu Uniwersytetu Stefana Batorego w sali Śniadeckich.

Akademja żałobna odbędzie się w Sali Kolumnowej U. S. B.

Ogniska winny zgłosić do Oddziałów Powiatowych nazwiska delegatów, Oddziały zaś sporządzą wykazy delegatów i doręczą w terminie do dnia 2-go maja p. p. Inspektorom Szkolnym w celu uzyskania urlopów.

Podajemy odpis pisma Kuratorjum O. S. Wil. w sprawie udzielonych urlopów na Zjazd.

„Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego w Wilnie, Dnia 7-go kwietnia 1934 roku. Nr. I—17043/34. Sprawa: urlopy na Zjazd Nauczycielstwa. Na skutek prośby Zarządu Okręgowego Związku Nauczycielstwa Polskiego z dnia 22. III. 1934 r. Nr. 720/34 upoważniam Panów Inspektorów i Dyrektorów do udzielenia urlopów na 4 i 5 maja b. r. delegatom Ognisk na XII Zgromadzenie Związku Nauczycielstwa Polskiego. Z urlopów mogą korzystać delegaci po jednym na 25 względnie do 25 członków Ogniska (Oddziału), członkowie prezydjów Oddziałów Powiatowych oraz członkowie Zarządu Okręgu Z. N. P.. Kurator Okręgu Szkolnego (—) K. Szelągowski. Otrzymują: Inspektorowie Szkolni, Dyrektorzy Szkół Średnich i Seminarjów Nauczycielskich".

Delegaci przywiozą ze sobą listy uwierzytelniające. Wzór listu podajemy:

Ognisko Związku Naucz. Polsk.
w . . . .
powiat . . . . . .
Dnia . . . . .
L. dz. . . . .

LIST UWIERZYTELNIAJĄCY.

Niniejszem zaświadcza się, że Kolega (żanka) . . . . został (a) wybrany (a) na Walnem Zebraniu w dniu . . . . na podstawie § 53 lit i — delegatem (ką)

na Walne Zgromadzenie Okręgowe w Wilnie, mające się odbyć w dniach 4 i 5 V. 34 r.

Sekretarz Prezes

(pieczęć)

Delegat nieposiadający listu uwierzytelniającego i niezgłoszony w terminie do Okręgu i Oddziału Pow. Z. N. P. nie będzie mógł korzystać z prawa przemawiania i głosowania.

Przypominamy, iż Ogniska winny wpłacić od każdego członka po 50 gr. w dniu 1 maja b. r. na koszta Zgromadzenia Okręgowego: delegaci Ognisk, które nie opłacą, nie będą mogli korzystać z prawa przemawiania i głosowania.

Bezpłatne noclegi są zapewnione dla:

a) Delegatów Ognisk;

b) Prezydjów Oddziałów Powiatowych;

c) Członków Zarządu Okręgu, Komisji Rewizyjnej, Sądu Honorowego.

Po karty noclegowe należy się zgłaszać do kancelarji Zarządu Okręgu w Wilnie, ul. 3 Maja 13 m. 7.

Koledzy (żanki), którzy (e) będą zmuszeni przyjechać pociągiem z 3 na 4 maja b. r. w nocy otrzymają karty noclegowe na dworcu. W poczekalni klasy II będzie delegat Zarządu Okręgu z opaską na rękawie.

Każdy uczestnik Zjazdu winien przywieźć ze sobą niniejszy numer „Spraw Nauczycielskich".

Sprawozdanie z działalności Okręgu Wileńskiego

Związku Nauczycielstwa Polskiego za rok 1933.

I. Skład Zarządu Wileńskiego Okręgu Związku Naucz. Polskiego:

WYDZIAŁ WYKONAWCZY:

Dobosz Stanisław — przewodniczący,
Jaworski Zygmunt — wiceprzewodniczący,
Kappowa Halina — wiceprzewodnicząca,
Chmielewski Aleksander — sekretarz,
Hodiw Grzegorz — zastępca sekretarza,
Radziwanowski Leon — skarbnik,
Łyszczarczyk Leon — redaktor „Spraw Nauczycielskich",

CZŁONKOWIE ZARZĄDU:

Grzechnik Gustaw — Baranowicze,
Zaleski Bronisław — Brasław,
Kopciński Zdzisław — Dzisna,
Opuchowski Eugenjusz — Lida,
Niewiadomski Jan — Mołodeczno,
Tarczyński Ignacy — Nieśwież,
Marcinowski Antoni — Nowogródek,
Koneczny Jan — Oszmiana,
Balcerak Eugenjusz — Postawy,
Majewski Stanisław — Słonim,
Szewczyk Wincenty — Stołpce,
Rapacki Gustaw — Szczuczyn,
Wójciak Józef — Święciany,
Tyszkowski Tadeusz — Wołożyn,
Jaroszewicz Wiktor — Wilejka,
Fil Maciej — Grodno,
Kodź Henryk — Augustów,
Zasada Szczepan — Wołkowysk,
Reiche Józef — Suwałki.

ZASTĘPCY:

Tracz Ferdynand — Wilno,
Królikowski Eugenjusz — Wilno-Troki,
Matuszkiewicz Mieczysław — Wilno.

II. Komisja Kontrolująca:

CZŁONKOWIE:

Latoszek Władysław — Wilno,
Milenkiewicz Józef — Brasław.

ZASTĘPCY:

Stanek Jan — Nowogródek,
Krzewski Wacław — Wilejka.

III. Sąd Honorowy:

CZŁONKOWIE:

Steynowa Wanda — Wilno,
Piwowar Józef — Wilno,

Michniewski Mieczysław — Lida,
Małachowski Leon — Święciany,
Stępiński Andrzej — Wilno.

ZASTĘPCY:

Niebojewski Jerzy — Suwałki,
Podlaski Zygmunt — Dzisna,
Hynek Jan — Wilno.

Prace Zarządu i Wydziału Wykonawczego.

W okresie sprawozdawczym Zarząd odbył 4 plenarne posiedzenia, a Wydział Wykonawczy 12 posiedzeń, na których omawiano następujące sprawy:

1. Wykonanie uchwał XI Okręgowego Zgromadzenia.
2. Plan pracy na terenie Okręgu.
3. Organizacja komisyj i sekcyj.
4. Program prac komisyj i sekcyj.
5. Sprawy finansowo-gospodarcze.
6. Sprawy społeczno-oświatowe.
7. Wydawnictwo „Spraw Nauczycielskich".
8. Fundusz zapomogowy.
9. Organizację kursów nauczycielskich.
10. XI Zgromadzenie Okręgowe.
11. Związek a władze szkolne.
12. Związek a inne organizacje społeczne.
13. Lustracje Oddziałów Powiatowych i Ognisk.
14. Nowoprzydzielone powiaty.
15. Sprawy organizacyjne.
16. Ataki klubu „Włóczęgów".
17. Fundusz dziennika urzędowego K. O. S. W.
18. Pracę i regulamin biura Okręgu.
19. Odezwę opozycji.
20. Regulamin Kasy Pożyczkowej Okręgu.
21. Pożyczkę Narodową.
22. Zjazdy Powiatowe.
23. Wybory samorządowe.
24. Ustawę uposażeniową.
25. Konferencję Prezydjów Oddziałów Powiatowych.

Zarząd utrzymywał ścisły kontakt z poszczególnemi komórkami organizacyjnemi przez lustracje, zjazdy powiatowe i częste wyjazdy w sprawach organizacyjnych. Pracę swoją kontynuował przez Komisje i Sekcje:

1. Społeczno-Oświatową:
    a) regjonalno-krajoznawczą,
    b) samorządową,
    b) pracy świetlicowej,
    d) wczasów nauczycielskich.
2. Pedagogiczną.
3. Nauczycieli Szkół Średnich.
4. Porad i obrony prawnej.
5. Organizacyjno-lustratorską.
6. Prasową.
7. Robót Ręcznych i Rysunków.
8. Kierowników szkół powszechnych.
9. Wychowania fizycznego.

XI. Zgromadzenie Okręgowe Delegatów Ognisk Z. N. P.

Obrady Zgromadzenia odbyły się w dniach 12, 13 i 14 maja 1933 roku, w Sali Śniadeckich Uniwersytetu Stefana Batorego, pod przewodnictwem kol. posła Dobosza Stanisława — przewodniczącego Wileńskiego Okręgu Z. N. P., w obecności zaproszonych gości i delegatów Ognisk Z. N. P. województw: wileńskiego, nowogródzkiego i częściowo białostockiego.

Po zagajeniu obrad i powitaniach przedstawicieli władz państwowych i organizacyj społecznych przez przewodniczącego, Pan Wojewoda Wileński, Pan Kurator O. S. W. i inni przedstawiciele wygłosili reprezentacyjne przemówienia, podkreślając znaczenie i intensywną pracę Organizacji na tutejszych terenach.

Wysłano telegramy do Prezydenta Rzeczypospolitej, Marszałka J. Piłsudskiego, Premjera i Ministra W.R. i O.P. J. Jędrzejewicza i senatora kol. Nowaka Stanisława — przewodniczącego Zarządu Głównego Z. N. P.

Po kilkuminutowej przerwie kol. Drzewiecki — delegat Zarządu Głównego Z. N. P. wygłosił reefrat „Przesłanki ideowe nowych programów szkolnych", nad którym wywiązała się ożywiona dyskusja. Obrady pierwszego dnia zakończono wyborami komisyj: Matki, Wnioskowej i Weryfikacyjnej.

W drugim dniu wygłosili przedstawiciele Z. Gł. Z. N. P. kol. Patkowski i kol. Machowski referaty: „Nowe drogi pracy społeczno-oświatowej“ i „Stosunek Związku do aktualnych zagadnień zawodowych“. Nad referatami wywiązała się dłuższa dyskusja, w której zabierało głos wielu mówców.

Po przerwie obiadowej Przewodniczący Zarządu Okręgu kol. Dobosz Stanisław złożył sprawozdanie z działalności Zarządu za 1932 rok, a Przewodniczący Komisji Kontrolującej kol. Latoszek złożył sprawozdanie z przeprowadzonej kontroli prac Zarządu Okręgu i zgłosił wniosek w imieniu Komisji o udzielenie absolutorjum ustępującemu Zarządowi i wyrażenie uznania dla kol. Dobosza Stanisława za niestrudzoną pracę dla dobra Organizacji. Po długiej dyskusji uchwalono wniosek Komisji 234 głosami (4 osoby wstrzymały się od głosowania).

Trzeci dzień obrad rozpoczęto sprawozdaniem Komisji Matki i wyborami nowego Zarządu Okręgu, Sądu Honorowego i Komisji Kontrolującej. Po sprawozdaniach komisyj: Wnioskowej i Weryfikacyjnej oraz uchwaleniu wniosków, obrady zakończono.

Kol. Dobosz Stanisław, zamykając obrady Zgromadzenia, podziękował obecnym za liczny udział i aktywną postawę organizacyjną.

Sprawozdanie z wykonania uchwał XI Zgromadzenia Okręgowego.

Uchwały XI Zgromadzenia Okręgowego zostały podane w Nr. 6 z roku 1933 „Spraw Nauczycielskich“. Uchwały powzięte na XI Zgromadzeniu częściowo zostały zrealizowane przez Zarząd Okręgu, częściowo przekazane Zarządowi Głównemu; niektóre stały się nieaktualne z powodu zmian wprowadzonych w drodze ustawodawczej.

UCHWAŁY ZREALIZOWANE PRZEZ ZARZĄD OKRĘGU:

1. Wypłata poborów w dniu 1 każdego miesiąca.

2. W czasie wyborów samorządowych przeprowadzono odpowiednią akcję i prawie w każdej Radzie Gminnej zasiadają nasi przedstawiciele.

3. Wezwano członków Oddziałów Powiatowych przyłączonych do Okręgu Wileńskiego powiatów (augustowskiego, suwalskiego, grodzieńskiego i wołkowyskiego) do prenumeraty „Spr. Nauczycielskich“.

4. Obniżono członkom-emerytom opłatę za prenumeratę „Spraw Nauczycielskich“ do połowy.

5. Akcja prasowa została nasilona.

UCHWAŁY PRZEKAZANE ZARZĄDOWI GŁÓWNEMU.

1. Udzielenia zniżek na kolejach państwowych nauczycielom kontraktowym i rodzinom nauczycieli.

2. Organizowania bezpłatnych kursów nauczycielskich.

3. Pozostawienia nauczycielstwu praw wyboru miejsca i czasu kursów.

4. Zniesienia opłaty za egzamin praktyczny.

5. Zaprzestania wszelkiego rodzaju zbiórek wśród dziatwy szkolnej na terenie szkoły.

6. Przydzielenia stałego instruktora oświaty pozaszkolnej dla każdego powiatu.

7. Uwzględnienia przy budowie publicznych szkół powszechnych potrzeb społeczno-oświatowych przez budowanie (izolowanych od sal szkolnych) świetlic i sal teatralnych.

8. Domagania się w Ministerstwie W. R. i O. P., w związku ze zmianami w pragmatyce nauczycielskiej, w imię zasady równowagi i jawności w stosunkach służbowych, przywrócenia:

a) prawa wglądu w kartę kwalifikacyjną;
b) prawa odwoływania się od ujemnych spostrzeżeń tamże zapisanych;
c) prawa odwoływania się przynajmniej od drugiej niedostatecznej oceny pracy do Komisyj Kwalifikacyjnych, w których skład wchodziliby reprezentanci zawodu nauczycielskiego;
d) zasady stałości miejsca pracy;
e) zmiany zarządzenia Min. W. R. i O. P. o pokrywaniu kosztów postępowania dyscyplinarnego przez tego, kto proces przegrał, przenosząc je na Skarb Państwa.

9. Domagania się rychłego i regularnego zwrotu kosztów leczenia przez Władze Wojewódzkie.

Konferencja Prezydjów Oddziałów Pow.

Tamtegoroczne Zgromadzenie Okręgowe zleciło Zarządowi Okręgu zorganizowanie kursu organizacyjno-społecznego dla członków Związku.

Po rozważeniu tej sprawy na posiedzeniu Zarząd Okręgu doszedł do wniosku, iż właściwszą rzeczą będzie zwołanie konferencji Prezydjów Oddziałów Powiatowych ze względu na wagę spraw organizacyjnych i społecznych, które nagromadziły się i wymagały omówienia w gronie osób, które Organizacją w terenie kierują. Równocześnie postanowiono, aby koszta tej konferencji pokryć z sum preliminowanych na kurs.

Biorąc powyższe pod uwagę zwołaliśmy trzydniową (12, 13 i 14 stycznia 1934 roku) konferencję Prezydjów Oddziałów Powiatowych z następującym porządkiem dziennym:

1) Pozycja społeczna Związku i wynikające z niej zadania — referat wygłosił kol. Dobosz Stanisław.

2) Polityka szkolna i zawodowa — kol. Machowski Stanisław.

3) Technika pracy organizacyjnej — kol. Chmielewski Aleksander.

4) Zmiana statutu Z. N. P. — kol. Machowski Aleksander.

Resztę czasu poświęcono omówieniu programu i metod pracy komisyj:

a) pedagogicznej,

b) prasowej,

c) zajęć praktycznych,

d) społeczno-oświatowej,

e) nauczycieli szkół średnich.

Na konferencję przybyli prezesi, sekretarze i skarbnicy 21 Oddziałów Powiatowych. Tematy poruszone rozbudziły duże zainteresowanie i poważną dyskusję nad sytuacją Związku i nowemi warunkami pracy.

Po referatach i dyskusji konferencja powzięła w sprawach zasadniczych następujące uchwały:

Biorąc pod uwagę:

1) pogarszające się z każdym dniem warunki służbowe i materjalne pracy nauczyciela,

2) niedocenianie tej pracy przez niektóre czynniki,

3) rozwój Organizacji i wzmożone tempo pracy społecznej i gospodarczej nauczyciela, a jednocześnie niepoważne próby elementów niezwiązanych z Organizacją, zdążające do obniżenia znaczenia Związku i roli nauczycielstwa,

Konferencja Prezydjów Oddziałów Powiatowych Z. N. P. Okręgu Wileńskiego w dniach 12, 13 i 14 stycznia 1934 r.

Konferencja wzywa:

1) Wszystkie Komórki Organizacyjne i członków do uaktywnienia pracy organizacyjnej w celu skonsolidowania sił Organizacji dla zdecydowanego przeciwstawienia się poczynaniom idącym w kierunku osłabienia Organizacji i pomniejszenia roli nauczycielstwa.

2) Zarząd Główny do energicznej walki z nową ustawą uposażeniową, która pauperyzuje nauczycielstwo i nie zapewnia mu minimum egzystencji.

3) Członków Związku do wzięcia liczniejszego udziału w życiu gospodarczem i samorządowem naszego terenu.

4) Oddziały Powiatowe do zorganizowania Kolegów pracujących w samorządach i na odcinku gospodarczym w sekcje samorządowe i gospodarcze, które winny ściśle współpracować z organizacjami jak Towarzystwo Kółek i Organizacyj Roln., Związek Osadników, Spółdzielnie, Kasy Stefczyka i innemi, działającemi na odcinku gospodarczym.

5) Zarząd Główny i Okręgu do zorganizowania kursów przygotowujących członków do pracy gospodarczej i samorządowej.

Pozatem powzięto cały szereg uchwał dotyczących techniki pracy organizacyjnej.

Konferencja odbiła się szerokiem echem w prasie wileńskiej, jak i stołecznej. Była ona próbą nowych form pracy organizacyjnej i dała jak najlepsze rezultaty.

W obecnym roku Zarząd Okręgu projektuje zwołanie we wszystkich powiatach konferencyj prezydjów Ognisk, chcąc w ten sposób ożywić te najniższe nasze komórki organizacyjne.

Pożyczka Narodowa.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5. IX. 1933 roku o wypuszczeniu 6% pożyczki wewnętrznej, zdążającej do naprawy stanu finansowego Skarbu Państwa, znalazło należyty oddźwięk wśród rzeszy nauczycielstwa zespolonego w najliczniejszej organizacji Związku Nauczycielstwa Polskiego, a zawsze gotowego do niesienia pomocy Państwu w trudnych momentach.

Okręg Wileński w akcji na rzecz Pożyczki Narodowej nie pozostał wtyle i na swem plenarnem posiedzeniu w dniu 17-go września 1933 roku uchwala następujące rezolucje:

Rezolucja I.

„Plenarny Zarząd Okręgu Wileńskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego, wychodząc z założenia, że dobro Rzeczypospolitej jest pierwszem prawem każdego obywatela, że potrzeby Państwa zawsze były głęboko ujmowane przez całość nauczycielstwa, że zadaniem nauczyciela jest nietylko sumienne wypełnianie obowiązków obywatelskich przez siebie, ale i budzenie i pogłębianie rzetelnych poczuć obywatelskich w całem społeczeństwie, postanawia:

1) Stanąć zwarcie w ogólnej potrzebie państwowej przez wzięcie gremjalnego udziału w subskrypcji Pożyczki Narodowej, w szczególności zaś przez subskrypcję pożyczki w wysokości 75% jednomiesięcznych poborów do VII stopnia służbowego włącznie i w wysokości 100% jednomiesięcznych poborów od VI stopnia służbowego wzwyż.

2) Użyć wszelkich swych wpływów, by idea Pożyczki Narodowej sięgnęła w jak najszersze warstwy społeczeństwa, by znalazła wśród nich głębokie obywatelskie zrozumienie — i by subskrypcja Pożyczki Narodowej stała się w tej chwili naczelnym nakazem moralnym każdego obywatela Rzeczypospolitej".

Rezolucja II.

„Zarząd Okręgu Wileńskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego na swem plenarnem posiedzeniu w dniu 17-go września 1933 roku jednomyślnie uchwalił subskrybować pożyczkę z funduszów własnych Okręgu Wileńskiego, jako jednostki organizacyjnej, na kwotę 2.000 zł. (dwa tysiące złotych) oraz wezwać wszystkie komórki organizacyjne z terenu Okręgu Z. N. P. Wileńskiego do nabycia obligacyj pożyczki w miarę ich finansowych możliwości".

Odpisy powyższych rezolucyj zostały przesłane Zarządom Oddziałów Powiatowych Okręgu Wileńskiego Z. N. P., łącznie z okólnikiem z dnia 21 września 1933 roku o następującej treści:

„Przesyłając do wiadomości odpisy rezolucyj, powziętych na plenarnem posiedzeniu Zarządu Okręgu Z. N. P. w dniu 17-go września b. r. zwracamy się do Kolegów z prośbą o jak najenergiczniejszą współpracę z komitetami obywatelskiemi i pracowniczemi na terenie powiatu w sensie rozpowszechniania idei Pożyczki Narodowej wśród najszerszych warstw społeczeństwa.

Również prosimy o nabycie w miarę możności obligacyj przez tamt. Oddział, jako przez jednostkę organizacyjną Z. N. P. i o zaapelowanie w tej sprawie do poszczególnych Ognisk.

Pozatem prosimy o powiadomienie nas w terminie najrychlejszym na jakie kwoty zostaną nabyte obligacje przez Oddział oraz Ogniska i jakie".

Apel Zarządu Okręgu nie pozostał bez echa i wszyscy członkowie naszej Organizacji solidarnie subskrybowali pożyczkę w normie przewidzianej w rezolucji i niejednokrotnie nawet wyższej.

Nie zabrakło również w szeregach subskrybentów i Zarządów Oddziałów Powiatowych i Ognisk, które za przykładem Zarządu Okręgu zadeklarowały nabycie obligacyj pożyczki stosownie do posiadanych funduszów, na większą lub mniejszą kwotę.

Nie wszystkie komórki organizacyjne zawiadomiły nas o subskrypcji pożyczki, wobec czego podana niżej lista nie jest całkowitą, jednak daje możność wyrobienia sobie opinji o stanowisku obywatelskiem członków Związku, których nigdy nie zabraknie w potrzebie Państwa.

LISTA SUBSKRYBENTÓW:

1.	Okręg Wileński Z. N. P. w Wilnie (z r-ku Funduszu zapasowego)	zł.	2.000.—
2.	Pracownicy Biura Okręgu Wileńskiego	„	400.—
3.	Oddział Powiatowy Baranowicze	„	500.
4.	„ „ Nowogródek	„	300 —
5.	„ „ Lida	„	150
6.	„ „ Święciany	„	200.—
7.	„ „ Szczuczyn k/Lidy	„	50.—
8.	„ „ Brasław	„	150.—
9.	„ „ Grodno	„	50.—
10.	„ „ Postawy	„	100.—
11.	„ „ Wileńsko-trocki	„	50.—
12.	Kasa „Samopomoc" pow. Wileńsko-trockiego	„	50.—
13.	Spółdzielcza Kasa Z.N.P. w Nowogródku	„	200.—
14.	„ „ „ „ Postawach	„	200.—
15.	„ Księgarnia w Postawach	„	100 —
16.	Ognisko Z.N.P. w Nowogródku	„	100.—
17.	„ „ „ Zdzięciole	„	100.—
18.	„ „ „ Kuszelewie	„	100.—
19.	„ „ „ Nowojelni	„	100.—

Do przeniesienia zł. 4.900.—

		Z przeniesienia zł.	4.900.—
20.	Ognisko Z.N.P. w Lubczy	„	100.—
21.	„ „ „ Wsielubie	„	100.—
22.	„ „ „ Walówce-Rajcy	„	50.—
23.	„ „ „ Szczorsach	„	50.—
24.	„ „ „ Cyryniu	„	50.—
25.	„ „ „ Koreliczach	„	50.—
26.	„ „ „ Niechniewiczach	„	50.—
27.	„ „ „ Poczapowie	„	50.—
28.	„ „ „ Podbrzeziu	„	100.—
29.	„ „ „ Chocieńczycach	„	50.—
30.	„ „ „ Żyrmunach	„	50.—
31.	„ „ „ Słobodzie Żośniańskiej	„	50.—
32.	„ „ „ Grodnie	„	100.—
33.	„ „ „ Ejsmontach Wielkich	„	50.—
34.	„ „ „ Postawach	„	50.—
35.	„ „ „ Kobylniku	„	50.
36.	„ „ „ Miadziole	„	50.-
37..	„ „ „ Wołkołacie	„	50.—
38.	„ „ „ Święcianach	„	100 —
39.	„ „ „ Hoduciszkach	„	50.—
40.	„ „ „ Nowych Święcianach	„	50.—
41.	„ „ „ Nowym-Pohoście	„	50.—
		RAZEM . . . zł.	6.250.—

Sprawozdanie ze Zjazdów Powiatowych.

Zjazdy powiatowe w roku sprawozdawczym projektowane były na miesiące jesienne. Ze względu na trudności w otrzymaniu dwudniowych urlopów, prawie wszystkie Oddziały Powiatowe zmuszone były je odwołać, gdyż trudne warunki komunikacyjne i rozległość powiatów nie pozwoliły na organizację zjazdów jednodniowych (niedzielnych lub świątecznych). Dopiero zmiana decyzji Kuratorjum Okręgu Szkolnego Wileńskiego, zapadła w styczniu 34 r. pozwoliła na powtórne zwołanie Zjazdów, lecz już w terminach późniejszych. Wywołało to pewne komplikacje, gdyż — jak to wykazuje kalendarz zjazdowy — trzeba było w tym samym czasie odbywać kilka Zjazdów. Utrudniało to znacznie wysyłanie na Zjazdy delegatów ze strony Zarządu Okręgu.

Tabela Zjazdowa.

L. p.	Nazwa Oddziału	Data	Liczba członków	Obecnych na zjeździe	% obecn. na zjeździe	Delegaci Zjazdu Okręgu
1	Augustów . . .	11.III. 1934	143	68	47	Kol. Tracz Ferdynand
2	Baranowicze . .	14 i 15.I. 1934	207	121	59	
3	Brasław	2 i 3.II. 1934	226	211	94	Kol. Chmielewski Aleksander
4	Głębokie . . .	3 i 4.II. 1934	227	185	81	Kol. Dobosz Stanisław
5	Grodno	17 i 18.III 1934	198	142	71	Kol. Radziwanowski Leon
6	Lida	2 i 3.II. 1934	263	162	61	Kol. Jaworski Zygmunt
7	Mołodeczno . .	10 i 11.II.1934	104	33	32	Kol. Hodiw Grzegorz
8	Nieśwież . . .	2 i 3.II. 1934	182	128	71	Kol. Radziwanowski Leon
9	Nowogródek . .	11 i 12.II.1934	239	190	79	Kol. Łyszczarczyk Leon
10	Oszmiana . . .	18 i 19.XI 1933	169	68	40	Kol. Dobosz Stanisław
11	Postawy . . .	27 i 28.I. 1934	164	116	71	Kol. Jaworski Zygmunt
12	Słonim	2 i 3.II. 1934	150	93	62	
13	Stołpce	4 i 5.II. 1934	159	80	50	Kol. Radziwanowski Leon
14	Suwałki	17.III. 1934	171	53	31	Kol. Dobosz Stanisław
15	Święciany . . .	10 i 11.II 1934	190	184	78	Kol. Chmielewski Aleksander
16	Szczuczyn . . .	14 i 15.X.1933	150	92	61	Kol. Łyszczarczyk Leon
17	Wilejka . , . .	11 i 12.II.1934	174	62	36	Kol. Jaworski Zygmunt
18	Wołkowysk . .	11 i 12.II.1934	228	82	36	Kol. Radziwanowski Leon
19	Wołożyn . . .	2 i 3.II. 1934	143	66	47	Kol. Hodiw Grzegorz
20	Wilno — Troki .	3 i 4.III. 1934	198	161	82	Kol. Dobosz Stanisław
21	Wilno miasto . .	16.X. 1933	181	89	44	Kol. Dobosz Stanisław
		Razem	3866	2386	63	

Ze względu na silne zainteresowanie terenu, na porządek dzienny Zjazdów wysunięto dwa referaty: 1) Aktualne zagadnienia organizacyjne, zawodowe i społeczne (wygłaszane przez delegatów Okręgu) i 2) Nowe programy, a współpraca szkoły i nauczyciela ze środowiskiem Referaty te były naogół przyjęte przez wszystkie Oddziały Powiatowe, lecz w niektórych wysunięto i inne, jak np. „Wychowanie w nowych programach“, „Nauczyciel w wirze pracy zawodowej“, „Spółdzielczość w szkole“ i t p.

Frekwencja na Zjazdach, naogół biorąc, była gorsza niż w latach ubiegłych. Przypisać to należy przedewszystkiem obniżeniu uposażeń nauczycielskich, co pociągnęło za sobą konieczność bardzo skrupulatnego liczenia się z każdym groszem i w związku z tem znaczne obniżenie stopy życiowej każdego nauczyciela. Znalazło to zresztą wyraz w burzliwych nieraz wypowiedzeniach się członków w czasie obrad zjazdowych, oraz w odpowiednich rezolucjach, które częściowo zamieszczamy poniżej. Lęk przed ciężkiem jutrem wywoływał też niejednokrotnie wypowiadanie gorzkich wyrazów żalu i rozczarowania; powoływano się na częste zapewnienia miarodajnych czynników, iż nauczycielstwo stoi na wysokości zadania i daje ze siebie maksimum wysiłku; — wskazywano, że nowa ustawa uposażeniowa ma umożliwić odpowiednie, w stosunku do wkładanych wysiłków, opłacanie pracowników państwowych; zestawiano równocześnie uposażenie początkujących nauczycieli, biorących na swe barki ogrom zadań, związanych z pracą w szkole i poza nią, przy równoczesnej konieczności dalszego kształcenia się (egzamin praktyczny) oraz słusznie wywodzono, że 130 zł. miesięcznego wynagrodzenia nie stanowi ani „odpowiedniego" wynagrodzenia, — ani nawet nie pozwala na skromne wegetowanie, nie mówiąc już o możliwościach zaspokojenia głodu intelektualnego. W związku z tem wyrażano obawy, że nauczyciel stanie się wkrótce parjasem, zepchniętym na dno społeczeństwa, co pociągnie za sobą dość groźne konsekwencje nietylko dla niego samego, ale i społeczeństwa. W wypowiedzeniach na tematy powyższe, szczególnie silnie brzmiała troska nauczycieli starszych, którzy stanęli wobec niemożliwości dalszego kształcenia swych dzieci. Istotnie, — jeśli się zważy, że nauczyciel, pracujący na wsi, zmuszony jest dziecko swe oddawać do średniej szkoły poza terenem swej pracy, co pociąga olbrzymie koszty związane z wyżywieniem i mieszkaniem, przyjdzie się do wniosku, że pozbawienie tej kategorji nauczycieli dodatków rodzinnych, doprowadziło ich do takiej sytuacji, iż sami ucząc dzieci cudze, — nie mogą kształcić własnych.

Niezależnie od przytoczonych, wpływały jeszcze i inne argumenty, świadczące o skrzywdzeniu nauczycielstwa przez ustawę uposażeniową, lecz tu ich nie przytaczamy, gdyż zostały one uwzględnione w załączonych poniżej wnioskach. Tu pragniemy tylko podkreślić, że na każdym Zjeździe wyrażano gotowość równomiernego ponoszenia strat na uposażeniu, o ile wymaga tego konieczność państwowa, — lecz wskazywano równocześnie, że obecna chwila nie jest odpowiednią do

podnoszenia uposażeń pewnej kategorji pracowników państwowych kosztem innych.

Przytaczamy tu treść jednej z rezolucyj uchwalonych na Zjazdach, która odtwarza opinję nauczycielstwa o ustawie uposażeniowej:

„Zjazd członków Z.N.P. zważywszy, iż odpowiedzialne zadanie, ciążące na nauczycielstwie, a wynikające z ustawy o ustroju szkolnictwa, wymagają od tego nauczycielstwa maksymalnego wysiłku w pracy nad sobą i powierzoną mu dziatwą, — apeluje do Zarządu Głównego Z. N. P., aby w celu umożliwienia podjęcia i zrealizowania zorganizowanego wysiłku, poczynił starania:

a) o przywrócenie X grupy uposażenia nauczycielowi rozpoczynającemu pracę w zawodzie;

b) o przyznanie nauczycielom posiadającym dzieci odpowiednich dodatków, umożliwiającym im kształcenie dzieci;

c) o wypłacanie dodatku mieszkaniowego ze strony Skarbu Państwa;

d) o przyznanie ulg kolejowych nauczycielstwu jak dla wojskowych, przynajmniej na okres feryj letnich, dla umożliwienia dokładnego i bezpośredniego poznania Polski i jej kultury, co w dobie realizacji obowiązujących programów staje się koniecznością;

e) o właściwe przeszeregowanie wszystkich nauczycieli do przysługujących im kategoryj".

Poza sprawami uposażenia (które naświetliliśmy obszerniej ze względu na aktualność zagadnienia i ilość poświęconego mu czasu na Zjazdach), omawiano cały szereg innych; odpowiednie wnioski przytaczamy poniżej:

A. OD WŁADZ SZKOLNYCH DOMAGANO SIĘ:

1) uchylenia zarządzenia zabraniającego Inspektorom Szkolnym przyjmowania interwencyj;

2) zapewnienia członkom Z.N.P. urlopów na doroczne dwudniowe Zjazdy Powiatowe;

3) zlikwidowania Dziennika Urzędowego K.O.S.W.;

4) zapewnienia wszystkim szkołom prenumeraty Dziennika Urzędowego Min. W.R. i O.P.;

5) objęcia terenu Kuratorjum O. S. W. siecią szkół dla dzieci umysłowo upośledzonych;

6) wnikania w warunki przy ocenie wysiłków i wyników pracy nauczyciela;

7) niepoprzestawania w razie wizytacji jedynie na kontroli, ale łączeniu z nią właściwych instrukcyj;

8) zupełnego uchylenia możliwości organizowania jakichkolwiek zbiórek w szkole;

9) przywrócenia jawności spostrzeżeń o pracy nauczyciela;

10) przywrócenia Komisyj Kwalifikacyjnych w dawnym ich składzie;

11) zniesienia opłaty za egzamin praktyczny, względnie obniżenia jej do minimum;

12) przyśpieszenia wydania dekretów ustaleniowych;

13) zwolnienia dzieci nauczycieli od opłat szkolnych;

14) ustalania planów prac pozaszkolnych w porozumieniu z Oddziałami Powiatowemi i Ogniskami Z.N.P.;

15) nieangażowania bezpłatnych praktykantów ze względu zarówno na dobro ich samych, jak i szkolnictwa;

16) zatroszczenia się o wyjednanie dla nauczycieli przynajmniej jednego bezpłatnego biletu kolejowego w ciągu roku szkolnego.

B. OD WŁADZ SAMORZĄDOWY ŻĄDANO:

1) dokonywania remontów lokali szkolnych i inwentarza szkolnego w takim czasie, aby nie przeszkadzało to prowadzeniu normalnej nauki szkolnej;

2) dostarczania we właściwym czasie odpowiedniej jakości i ilości inwentarza szkolnego;

3) większego baczenia na potrzeby szkolne przy wynajmowaniu izb na sale lekcyjne;

4) regularnego wypłacania dodatku mieszkaniowego;

5) współdziałania przy pracach obejmujących monografje powiatów lub gmin;

C. WŁADZE ORGANIZACYJNE WZYWANO DO:

1) zatroszczenie się o zrealizowanie wniosków, wymienionych wyżej;

2) wydatnego obniżenia składki organizacyjnej;

3) skutecznych zabiegów o reformę ustawy uposażeniowej w kierunku, o którym mowa w przytoczonej wyżej rezolucji;

4) uzyskania specjalnego dodatku dla nauczycieli, pracujących w powiatach granicznych;

5) szerszego uwzględnienia dyskusji w „Głosie Nauczycielskim“ na temat projektowanych zmian w statucie;

6) większego zatroszczenia się o ruch spółdzielczy w szkole;

7) przeciwdziałania próbom wywierania presji przez uboczne czynniki na nauczyciela w celu zmuszenia go do rozmaitych czynności pozaszkolnych;

8) bezwzględnego domagania się, by wszyscy członkowie Z.N.P., czynni w innych organizacjach, pracowali w nich w charakterze delegatów Ognisk, Oddziałów Powiatowych lub t. p. komórek organizacyjnych;

9) obniżenia prenumeraty „Spraw Nauczycielskich“;

10) zwolnienia małżonków od obowiązku prenumerowania 2-ch egzemplarzy „Spraw Nauczycielskich“;

11) wezwania wszystkich Ognisk i Oddziałów Powiatowych do dalszej stałej troski o zakładanie, ewentualnie kompletowanie posiadanych bibljotek;

12) wezwania wszystkich członków do najwłaściwszego wywiązywana się nawet z najdrobniejszych obowiązków organizacyjnych.

Poza powyższemi uchwałami, które posiadają charakter ogólny, miały również miejsce i inne, o charakterze lokalnym, lecz tych tu nie przytaczamy.

W zamknięciu uwag o Zjazdach Powiatowych należy stwierdzić, że w obliczu ostatnich ciosów, jakie dotknęły nauczycielstwo, gromada związkowa na naszym terenie wykazała dużą karność organizacyjną i tężyznę. Próby wniesienia fermentu w szeregi organizacyjne nie powiodły się i dały rezultat wręcz przeciwny: większe scementowanie więzi związkowej.

Stan organizacyjny.

Z chwilą przyłączenia do Okręgu Wileńskiego z dniem 1 stycznia 1933 roku 4-ch powiatów z Okręgu Warszawskiego życie organizacyjneześrodkowało się w 21 Oddziałach Powiatowych i w 227 Ogniskach, które znajdują się w miejscowościach siedziby Urzędów Gminy w województwach: wileńskiem, nowogródzkiem i częściowo białostockiem.

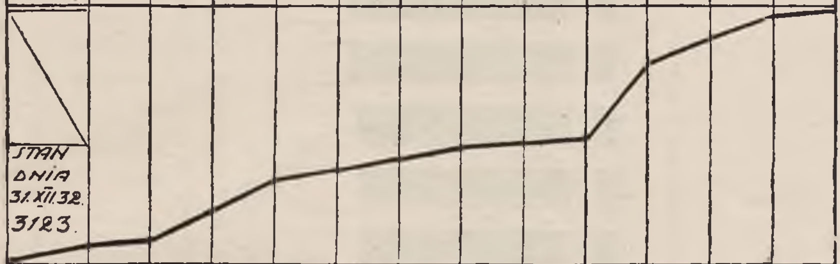
Stan Ognisk w Okręgu przedstawia się jak następuje:

w dniu 31. XII. 1932 r. było Ognisk	—	187
w 1933 roku przybyło Ognisk	—	41
w 1933 roku ubyło Ognisk	—	1
w dniu 31. XII. 1933 r. było Ognisk	—	227

Ruch członków w okresie sprawozdawczym ilustruje pierwszy wykres (w wykresie tym nie uwzględniono powiatu suwalskiego, liczącego 172 członków Z. N. P.).

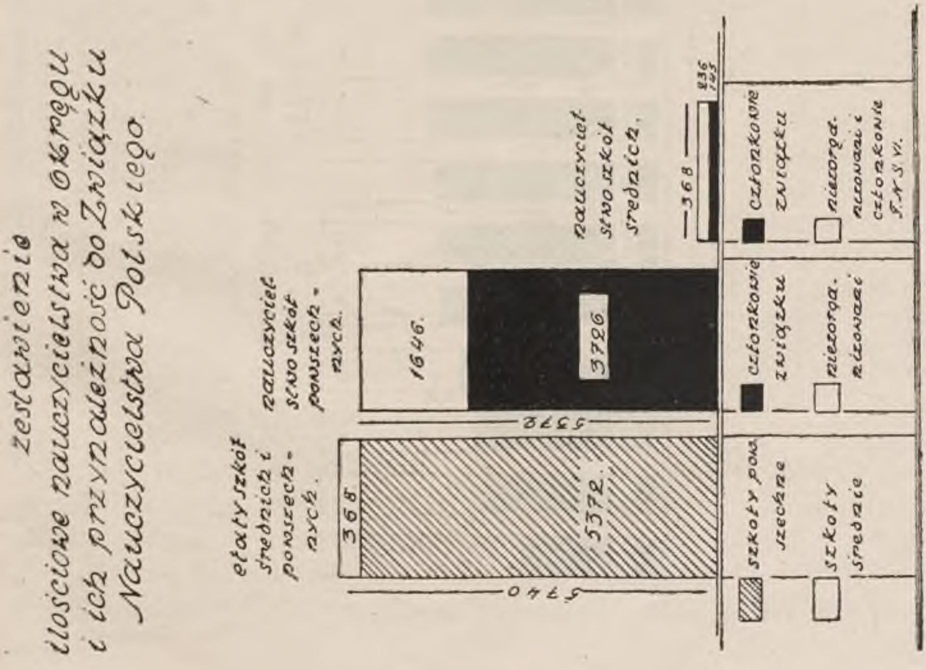
STAN LICZBOWY
CZŁONKÓW Z.N.P. OKRĘGU WILEŃSKIEGO W POSZCZEGÓLNYCH

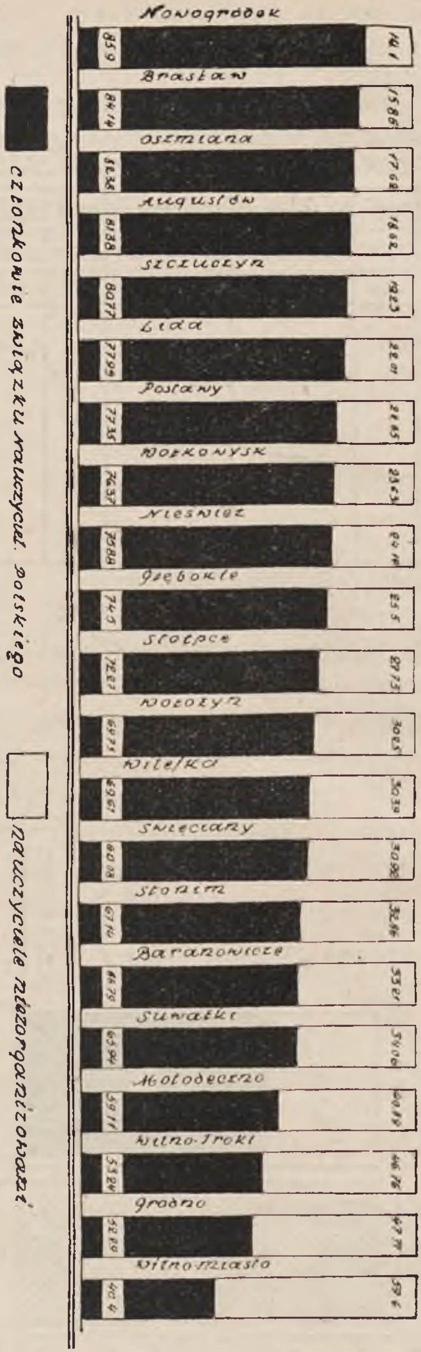
W DNIU	31.I.	28.II.	31.III.	30.IV.	31.V.	30.VI.	31.VII.	31.VIII.	30.IX.	31.X.	30.XI.	31.XII.
ILOŚĆ CZŁONKÓW	3141	3212	3288	3311	3338	3364	3373	3381	3577	3637	3688	3699
PRZYBYŁO	18	71	76	23	27	26	9	8	196	60	51	11

MIESIĄCACH 1933 R.

Wykresy dalsze obejmują: a) nauczycielstwo szkół powszechnych i średnich oraz ich należenie do Z. N. P. i b) procentowa przynależność nauczycieli szkół powsz. w Z. N. P. według powiatów.

Procentowa
przynależność nauczycielstwa szkół powszechnych w okręgu wileńskim do Z. N. P. w poszczególnych powiatach
w/g stanu z dn. 31. 12. 1933 r.
Nowogródek
Brasław
Oszmiana
Augustów
Szczuczyn
Lida
Postawy
Wołkowysk
Nieśwież
Głębokie
Stołpce
Wołożyn
Wilejka
Święciany
Słonim
Baranowicze
Suwałki
Mołodeczno
Wilno-Troki
Grodno
Wilno-miasto
członkowie związku nauczyciel. polskiego
nauczyciele niezorganizowani

Procentowa przynależność nauczycielstwa szkół powszechnych w Okręgu Wileńskim do Z. N. P. w poszczególnych powiatach.

Stan z dnia 31.XII. 1933 r.

L. p.	POWIAT	Ilość etatów nauczycielskich	Ilość członków Z. N. P.	% członków Z. N. P.	Ilość nauczycieli niezorganizowanych	% nauczycieli niezorganizowanych
1	Nowogródek	270	232	85,90	38	14,10
2	Brasław	271	228	84,14	43	15,86
3	Oszmiana	193	159	82,38	34	17,62
4	Augustów	166	135	81,38	31	18,62
5	Szczuczyn	182	147	80,77	35	19,23
6	Lida	344	268	77,99	76	22,01
7	Postawy	212	164	77,35	48	22,65
8	Wołkowysk	292	223	76,37	69	23,63
9	Nieśwież	263	192	75,88	61	24,12
10	Głębokie	302	225	74,50	77	25,50
11	Słołpce	202	146	72,27	56	27,73
12	Wołożyn	205	143	69,75	62	30,25
13	Wilejka	260	181	69,61	79	30,39
14	Święciany	262	181	69,08	81	30,92
15	Słonim	210	141	67,14	69	32,86
16	Baranowicze	283	189	66,79	94	33,21
17	Suwałki	232	153	65,94	79	34,06
18	Mołodeczno	169	100	59,11	69	40,89
19	Wilno-Troki	370	197	53,24	173	46,76
20	Grodno	350	183	52,29	167	47,71
21	Wilno miasto	344	139	40,40	205	59,60
	Razem	5372	3726	69.36	1646	30,64

Działalność lustratorska Okręgu.

Bardzo wiele wysiłku poświęcił Zarząd Okręgu lustracjom, prowadząc tą drogą uświadomienie organizacyjne, oraz usprawniając działalność poszczególnych komórek organizacyjnych.

Zarząd Okręgu prowadził w zasadzie tylko lustracje Oddziałów Powiatowych, w kilku wypadkach wyjeżdżali jednak członkowie Za-

rządu na lustracje i zebrania Ognisk. Lustracje Ognisk w zasadzie prowadziły Oddziały Powiatowe.

Cele pracy lustratorskiej były rozmaite, z reguły zaś założono, że każda lustracja winna mieć na celu nietylko skontrolowanie działalności kancelaryjnej i kasowej oraz wniknięcie w poczynania, idące w kierunku oświaty pozaszkolnej, pracy samokształceniowej, współpracy z władzami samorządowemi, porad prawno-służbowych i t. p. Stąd też każdy lustrator interesował się programem pracy czynnego w danej chwili Zarządu i badał stopień jego realizacji.

Rezultaty lustracyj były naogół zadawalające. W sumie lustracje dały większe ożywienie organizacyjne na terenie i liczbowy wzrost członków.

Lustracje.

Nazwa Oddziału Powiatowego	Ile razy Oddział był lustrowany	Ilość Ognisk	Ilość lustracji	Ilość Ognisk nie lustrowanych
Augustów	2	5	1	4
Baranowicze	2	12	—	12
Brasław	1	15	7	8
Głębokie	1	13	8	5
Grodno	2	12	3	9
Lida	1	16	3	13
Mołodeczno	1	8	5	3
Nieśwież	1	9	7	2
Nowogródek	1	12	12	—
Oszmiana	1	10	7	3
Postawy	1	10	6	4
Słonim	1	8	—	8
Stołpce	1	9	5	4
Suwałki	2	9	—	—
Święciany	1	13	9	—
Szczuczyn	1	10	9	1
Wilejka	1	12	12	—
Wilno-Troki	1	19	19	—
Wilno	1	—	—	—
Wołkowysk	1	15	10	5
Wołożyn	1	10	10	—
Razem	25	228	130	72

Działalność Okręgowej Komisji Pedagogicznej.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Pedagogicznej — Kol Jaworski Zygmunt.

W skład Zarządu wchodzili Kol. Kol.: Matuszkiewicz M., Lisowski Stanisław, Łastowiecki W., Łyszczarczyk L., Kaniok St., Niewiadomski, Kacprowicz Zygmunt i Siedlecki.

Kurs programowo-ustrojowy zorganizowany przez Sekcję Padagogiczną Okręgu Wileńskiego Z. N. P. w czasie feryj letnich 1933 r. (I termin).

Przy Okręgowej Komisji Pedagogicznej w roku sprawozdawczym istniały następujące Podkomisje:

1) Psychologiczno-socjologiczna — prowadzi Kol. Lisowski St.

2) Kształcenia nauczycieli — Kol. Matuszkiewicz M.

3) Dydaktyczna — Kol. Kol. Jaworski, Łyszczarczyk, Kaniok i Niewiadomski.

4) Samokształceniowa i bibljotek — Kol. Kol. Jaworski i Siedlecki.

W pracy Okręgowej Komisji Pedagogicznej, w okresie sprawozdawczym, położono główny nacisk na usprawnienie działalności Sekcyj Pedagogicznych przy Oddziałach Powiatowych, oraz zorganizowanie przy każdem Ognisku referatu pedagogicznego, co w dużym sto-

pniu zostało uskutecznione, szczególnie w odniesieniu do Sekcyj Pedagogicznych, które zostały zorganizowane przy wszystkich Oddziałach Powiatowych.

W celu skoordynowania i usprawnienia pracy pedagogicznej w Okręgu w listopadzie 1933 roku został zwołany zjazd przewodniczących Sekcyj Pedagogicznych, na którym ustalono wytyczne i program pracy na cały rok.

Kurs praktyczny i programowo-ustrojowy zorganizowany przez Sekcję Pedagogiczną Okręgu Wileńskiego Z. N. P. w czasie feryj letnich 1933 r (II termin).

Okręgowa Komisja Pedagogiczna, chcąc przyjść z pomocą Koleżankom i Kolegom w realizacji nowych programów, zorganizowała kilka kursów o różnym charakterze, i tak: w styczniu 1933 r. — dwutygodniowy kurs, poświęcony nauczaniu w oddziałach pierwszych i nauczaniu łącznemu wogóle w dwóch grupach A. i B. o 119 słuchaczach. W lipcu 1933 roku — kurs pedagogiki praktycznej o 57 słuchaczach, przeznaczony głównie dla Koleżanek i Kolegów, mających składać egzamin praktyczny i drugi kurs, w tym samym czasie, poświęcony zagadnieniu nauczania w oddziałach łączonych (I i II) — o 73 słuchaczach. Na obudwu tych kursach były również roztrząsane zagadnie-

nia programowo-ustrojowe. W sierpniu zorganizowany został kurs programowo-ustrojowy o 69 słuchaczach.

Niezależnie od Okręgowej Komisji Pedagogicznej, jednak za jej wiedzą i aprobatą, zostały zorganizowane kursy programowo-ustrojowe przez Sekcje Pedagogiczne w Nowogródku, Nieświeżu, Oszmianie, Święcianach i Suwałkach.

„W świat"!
Wycieczka kursu praktycznego w 1933 r.

Pozatem praca poszczególnych Podkomisyj przedstawia się następująco:

1) Podkomisja Psychologiczno-socjologiczna zajmowała się zagadnieniem dojrzałości szkolnej, drugoroczności i współpracy szkoły z domem. Wyniki pracy tej podkomisji ukazały się już częściowo w „Sprawach Nauczycielskich", Nr. 3, 1934 r. i w dalszym ciągu będą ukazywały się w następnych numerach.

2) Podkomisja Kształcenia Nauczycieli zajmowała się zbieraniem materjału, który ma w przyszłości posłużyć jako postulaty w zagadnieniu kształcenia nauczycieli.

3) Podkomisja Pedagogiczno-dydaktyczna zajmowała się udzielaniem rad i wskazówek w dziedzinie nauczania i wychowania. Podko-

misja ta współpracuje ściśle z Poradnią Pedagogiczną, utworzoną przy Kuratorjum.

4) Podkomisja Samokształceniowa i Bibljotek zajmowała się udzielaniem wskazówek i rad w dziedzinie samokształcenia i prowadzenia bibljotek. Przez tę podkomisję został zorganizowany W. K. N. korespondencyjny, połączony z żywem słowem.

Pozatem Komisja Pedagogiczna zajmowała się zbieraniem z terenu różnych pomysłów, czy to w dziedzinie metod nauczania, czy też w wykonaniu pomocy naukowych.

Zaprojektowane zostało również utworzenie przy Komisji Pedagogicznej muzeum pedagogicznego.

Działalność bibljoteki.

Istniejąca przy Okręgu Z.N.P. w Wilnie bibljoteka liczy obecnie 425 dzieł. W stosunku do roku ubiegłego zwiększyła się ona o 63 tomy. Część ich wpłynęła do bibljoteki jako nadesłane do recenzyj, reszta została nabyta z funduszów, uzyskanych z kursów wakacyjnych.

W większości zawiera ona dzieła treści pedagogicznej, resztę stanowią dziela, omawiające sprawy społeczne, oświatowe, samorządowe, beletrystykę oraz książki dla dzieci i młodzieży.

Dotychczas korzystało z bibljoteki przeszło 60 członków miejscowych i zamiejscowych; jednocześnie służy ona kursom, organizowanym przez Okręgową Komisję Pedagogiczną.

Abonament miesięczny dla korzystających z bibljoteki wynosi 50 groszy. Bibljoteka jest czynna dwa razy w tygodniu.

Działalność Sądów Honorowych.

Sądy Honorowe rozpatrywały sprawy: wynikłe na tle pracy organizacyjnej, dotyczące godności i honoru nauczycielskiego oraz załatwiały te zatargi i sprawy, których rozstrzygnięcie nie zostało przekazane sądom powszechnym.

Na sędziów honorowych spada ciężki obowiązek rozstrzygania tych spraw, przyczem do ujednostajnienia postępowania przyczyniło się wydanie jednolitego regulaminu, który zawiera wyczerpujące przepisy i obowiązuje od 1 lipca 1933 roku.

W skład Okręgowego Sądu Honorowego wchodzi jeden prawnik, a większość członków brała udział w wyrokowaniu w latach poprzednich, skutkiem czego koledzy-sędziowie posiadają już dość duże doświadczenie w rozstrzyganiu spraw.

Sąd Honorowy odbył dwa posiedzenia, z których jedno trwało 3 dni, zaś drugie 1 dzień. **Rozstrzygnięto ogółem 12 spraw** w tem 4 odwołania od Powiatowych Sądów Honorowych. Przedmiotem rozpraw były m. in. incydenty jakie miały miejsce na XI Zjeździe Delegatów, względnie, które na tem tle wynikły i we wszystkich sprawach zapadły wyroki skazujące Kolegów, którzy te zatargi wywołali, przyczem w jednym wypadku Sąd zastosował najwyższą karę — wykluczenie ze Związku.

Działalność Komisji Porad Prawnych.

Pogorszenie warunków pracy i obostrzenie przepisów o odpowiedzialności służbowej nauczyciela oraz wielka ilość nowych ustaw i rozporządzeń, wreszcie żywa · szeroka działalność społeczna naszych członków, wymagała od nich znajomości rożnorodnych przepisów. Dlatego też ilość porad i informacyj oraz obrony udzielanej Kolegom zwiększyła się w obecnym roku. Do zwiększenia ilości pracy przyczyniła się również reorganizacja pracy na początku roku kalendarzowego (Nr. 22—23 „Głosu Naucz.“) skutkiem czego Zarząd Główny udziela wprawdzie pomocy prawnej w zasadzie członkom całej organizacji natomiast obrony prawnej przez popieranie skarg i obronę członków udziela tylko w tych sprawach, które się toczą przed Najwyższym Trybunałem Administracyjnym, Sądem Najwyższym i Ministerjalną Komisją Dyscyplinarną. Udzielanie obrony prawnej we wszystkich innych sprawach zostało przekazane Zarządom Okręgów.

Pracę utrudnia to, że nie wszystkie komórki organizacyjne oraz członkowie stosują się do wydanych w sprawie obrony instrukcyj, zwracają się po informacje w sprawach, które można załatwić na miejscu, lub które nie wymagają znajomości specjalnych przepisów, lecz tylko np. pragmatyki nauczycielskiej, informują się dopiero wtedy, gdy już sprawa znajduje się u władz II instancji podczas, gdy we własnym interesie należałoby **zwracać się wcześniej,** gdyż od **właściwego postawienia sprawy na samym początku zależy niejednokrotnie jej wynik,** a o udzielanie obrony w sprawach sądowych i dyscyplinarnych zwracają się Koledzy(żanki) dopiero w przeddzień rozprawy, zamiast to uczynić zaraz po otrzymaniu wezwania.

Pomocy i obrony prawnej udzielano: a) we wszytkich sprawach administracyjnych, t. j. wynikających ze stosunków służbowych a toczących się przed władzami szkolnemi, b) w sprawach dyscyplinarnych bez względu na ich tło, c) w sprawach karnych jedynie tych,

które wynikły z pełnienia obowiązków służbowych, a w sprawach cywilnych — jeśli miały zasadnicze znaczenie dla interesów zawodu nauczycielskiego.

Porady ustne. Referent prawny udzielił 1523 porad ustnych, t. j. przeszło o 400 więcej niż w roku ubiegłym. Dotyczyły one przeważnie spraw prawno-służbowych jak uposażenia, emerytur, zwolnień, odprawy, odwołań w różnych sprawach, niedostatecznej oceny i t. p. Wielu członków informowało się też w sprawach samorządowych, sądowych i t. d.

Porady pisemne. Różniły się one tem od ustnych, że zawierały wyczerpujące uzasadnienie z powołaniem się na podstawę prawną. W wielu wypadkach trzeba było wprost napisać kolegom wzór podania, co dotyczyło zwłaszcza odwołań i spraw wnoszonych do innych władz (nie szkolnych), gdyż z istoty rzeczy większość kolegów nie posiadała dostatecznej znajomości przepisów, względnie błędnie je interpretowała. Porad pisemnych udzielono 887 z czego wynika, że prawie co czwarty członek zwracał się o informacje na piśmie.

Obrona przed komisjami dyscyplinarnemi. Obecnie cały ciężar w sprawach dyscyplinarnych spadł na kolegów, gdyż w myśl art. 83 pragmatyki obrońcą w postępowaniu dyscyplinarnem może być jedynie funkcjonarjusz państwowy (adwokat nie może bronić z wyjątkiem tych spraw, które wpłynęły do komisji przed 1 listopada 1932 r.).

Dla zorganizowania należytej obrony utworzono „Koło obrońców“ w skład którego wchodzą koledzy z odpowiedniemi kwalifikacjami. W sprawach poważniejszych wyznaczano po 2 obrońców dla jednej sprawy.

Ilość spraw dyscyplinarnych w okresie sprawozdawczym znacznie się powiększyła, na co wpłynęło także rozstrzygnięcie spraw dawniejszych, podczas gdy w poprzednim okresie były zaledwie 4 sprawy, — w obecnym okresie ilość powiększyła się o 10, tak że było wszystkich dyscyplinarek 14. W dwóch wypadkach bronił adwokat (sprawy dawniejsze) zaś w 12 sprawach koledzy. Z tego 13 spraw z wynikiem dodatnim, przyczem 7 oskarżonych uniewiniono w całości, zaś 5 znacznie złagodzono karę. W jednym zaledwie wypadku wynik obrony był ujemny, i to wskutek niedbalstwa osoby pociągniętej do odpowiedzialności, która nie dostarczyła środków odwodowych, mimo że je posiadała.

Ponadto przydzielono obrońców już w kilku sprawach, których jeszcze nie wyznaczono na wokandę, jednak oskarżeni zwrócili się wcześniej do nas z wnioskiem o wyznaczenie obrońcy.

Do Ministerjalnej Komisji Dyscyplinarnej złożono 2 odwołania.

Obrona przed sądami karnemi i cywilnemi oraz przed innemi władzami (nieszkolnemi). Spraw takich z udziałem adwokata przeprowadzono 8, z tego 7 z wynikiem dodatnim.

Przydzielenie bezpłatnego adwokata jest zależne od posiadanych funduszów.

Do Najwyższego Trybunału Administracyjnego wniesiono skargi w 2 sprawach.

W najbliższym czasie będzie zorganizowany kurs prawniczy w Wlinie dla referentów prawnych przy Oddziałach Powiatowych, a Oddziały Powiatowe otrzymają bibljoteczki prawnicze.

Działalność Komisji Prasowej.

Działalność Komisji Prasowej w okresie sprawozdawczym przejawiła się w nieco żywszej formie niż w roku ubiegłym. W prasie codziennej wileńskiej i innej pojawił się szereg artykułów informujących szersze społeczeństwo o działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz o życiu szkolnem i społecznem. Nie chcemy oczywiście przez to powiedzieć, że artykuły te wyczerpały możliwości informatorskie. Przeciwnie — wiemy dobrze, że wielu kwestyj żywotnych nie poruszono i właśnie z tych względów planujemy na bieżący okres pracy przeprowadzenie ścisłej ewidencji referentów prasowych Ognisk i Oddziałów Powiatowych. Pozwoli to na nawiązanie bliższego kontaktu Komisji Prasowej z terenem i umożliwi oddziaływanie na bieg tych spraw przez wskazywanie tematów, godnych opracowania oraz służenie referentom informacjami i wskazówkami.

Jeśli idzie o „Sprawy Nauczycielskie“, to w okresie sprawozdawczym wydano ich 10 numerów o objętości 440 stron. W dziale metodyczno-pedagogicznym i ogólnym umieszczono w nich 41 artykułów, — w dziale pracy społeczno-oświatowej 12, — w dziale pracy organizacyjnej 21 i w dziale „różnych“ 21.

W okresie sprawozdawczym redakcja „Spraw N.“ dążyła do zamieszczania artykułów aktualnych, mogących zainteresować wszystkich czytelników. Z tych właśnie względów poruszano tu zagadnienia, wiążące się z nowemi programami szkolnemi, jak np. nauczanie łączne,

wychowanie obywatelskie, organizacja praktyki pedagogicznej, badanie środowiska wychowawczego rodziny, na marginesie nowych programów i t. p. W okresie bieżącym zakłada sobie redakcja dalszą drogę w tym kierunku z uwzględnieniem w większej mierze czynników regjonalnych. Dla umożliwienia pozyskania większej ilości piszących, preliminowano w preliminarzu budżetowym większe honorarja, mimo równoczesnej propozycji obniżenia opłaty za „Sprawy Nauczycielskie" z 50 na 40 groszy.

Działalność Sekcji Szkolnictwa Średniego.

Sekcja Szkolnictwa Średniego stała się na terenie Okręgu Wileńskiego jedyną organizacją, skupiającą bardziej aktywne nauczycielstwo szkół średnich. W okresie sprawozdawczym dobiegło końca organizowanie sekcyj w ośrodkach gimnazjalnych naszego Okręgu. Obecnie istnieją Sekcje i Referaty w następujących miejscowościach: w Baranowiczach, Głębokiem, Grodnie, Mołodecznie, Nowogródku, Nieświeżu, Oszmianie, Święcianach, Słonimie, Stołpcach, Suwałkach i Wilnie. Ogółem Sekcje obejmują 90% ośrodków gimnazjalnych.

Sekcja Okręgowa Szkół Średnich na początku bieżącego roku szkolnego zakreśliła plan pracy dla wszystkich Sekcyj Oddziałowych. Z nadesłanych sprawozdań wynika, że zakreślony plan jest zrealizowany. Działalność Sekcyj Szkolnictwa Średniego rozwija się głównie w następujących kierunkach: 1) pracy pedagogiczno-samokształceniowej; 2) organizowania kursów wszelkiego rodzaju, stosownie do istniejących miejscowych potrzeb; 3) współpracy z ideowo pokrewnemi organizacjami; 4) konsolidacji nauczycielstwa szkół średnicąh i powszechnych.

1. Zdając sobie sprawę z ogromu zadań, związanych z reformą ustroju szkolnego, Sekcja Okręgowa na plan pierwszy wysunęła działalność pedagogiczną i samokształceniową. W związku z tem, we wszystkich niemal jej ośrodkach nauczycielstwo przystąpiło do organizowania cyklów odczytów treści pedagogicznej, ze szczególnem uwzględnieniem nowej ustawy ustrojowej. W Nieświeżu Sekcja Szkolnictwa Średniego zorganizowała czytelnię pism pedagogicznych. W Wilnie na skutek starań Sekcji Szkolnictwa Średniego w stadjum organizacji znajduje się sprawa „Kwadransa Pedagogicznego" w radjo.

2. Ważną dziedziną dorobku Sekcyj jest praca nauczycielstwa szkół średnich na uniwersytetach powszechnych i kursach.

W Oszmianie został uruchomiony Powszechny Uniwersytet Ludowy, w którym odbywają się wykłady z dziedziny kultury starożytnej i polskiej, historji polskiej, przyrody, geografji, techniki, rolnictwa, medycyny, wojskowości, zagadnień państwowo-obywatelskich i pedagogicznych. Działalność swą Uniwersytet rozszerza na teren powiatu, dokąd wyjeżdżają prelegenci z wykładami.

Podobnie w Suwałkach Sekcja Szk. Śr. prowadzi Uniwersytet Powszechny. Dotychczas odbyło się w nim 11 wieczorów, na których wygłoszono 18 referatów z różnych dziedzin, z uwzględnieniem specjalnem Polski Współczesnej. Koncerty, śpiewy chóralne, deklamacje, przedstawienia — urozmaicają program zajęć.

Sekcja krajoznawczo-regjonalna w Oszmianie przystąpiła do opracowania monografji etnograficznej powiatu. Działalność jej zmierza również do pomnożenia istniejących zbiorów współczesnej kultury ludowej i zabytków, w celu utworzenia muzeum regjonalnego w Oszmianie.

Sekcja Szkolnictwa Średniego w Wilnie, wspólnie z Komendą Legjonu Młodych, zorganizowała kursy maturalne. W Baranowiczach Sekcja prowadzi kursy gimnazjalne w zakresie V i VI kl. gimn., w Słonimie — kursy maturalne.

3. Współpraca Sekcji Szkolnictwa Średniego z innemi organizacjami jest bardzo ożywioną. Nauczycielstwo szkół średnich, skupione w Sekcjach Szk. Śr., pracuje w licznych organizacjach lokalnych, zajmując w nich stanowiska przeważnie kierownicze. Do tych organizacyj należą: B.B.W.R., L.O.P.P., L.M. i K., Zw. Pracy Obyw. Kobiet, Strzelec, Zw. Legjonistów Pol., Federacja P.Z.O.O., W.F. i P.W., Legjon Młodych, Kom. Funduszu Pracy, Instytut Robotniczy im. St. Żeromskiego, Straż Przednia, Bibljoteki Pedagog., Ogn. Młodz. Prac., Zw. Harcerstwa Pol., Pol. Biały Krzyż, Pol. Czerw. Krzyż, Straż Pożarna i inne, dorywcze, jak: Kom. Tygodnia Książki i Kom. XI Tyg. Akad.

Przy Sekcji Szkolnictwa Średniego w Suwałkach istnieje specjalne Koło Prelegentów, którego członkowie wygłaszają referaty we wszystkich organizacjach, które zgłoszą swe zapotrzebowanie.

Sekcja Szkolnictwa Średniego w Baranowiczach prowadzi akcję odczytową w Ognisku Kolejowem.

4. Jednem z ważniejszych, nadal aktualnych zagadnień jest problem współżycia Kolegów ze szkoły powszechnej i średniej. W okresie sprawozdawczym należy stwierdzić na terenie licznych Sekcyj wyraźną działalność, zmierzającą do konsolidacji nauczycielstwa. Her-

batki towarzyskie, referaty dyskusyjne treści pedagogicznej (Baranowicze, Oszmiana, Nieśwież, Mołodeczno, Grodno), lekcje pokazowe, a przedewszystkiem wspólna praca na terenie Z.N.P., w jego Sekcjach (Pedagogicznej, Sportowej, Przyrodniczej) i w licznych organizacjach lokalnych, przyczyniły się do wytworzenia atmosfery prawdziwie serdecznej.

ZESTAWIENIE

procentowe przynależności Nauczycielstwa Szkół Średnich w Okręgu Wileńskim do sekcyj szkolnictwa średniego Z.N.P.

Stan z dnia 31.XII. 1933 r.

L. p.	POWIAT	Ilość etatów nauczycielskich	Ilość członków Z. N. P.	% członków Z. N. P.	Ilość nauczycieli niezorganizowanych	% nauczycieli niezorganizowanych
1	Oszmiana	11	10	90,90	1	9,10
2	Słonim	10	8	80,00	2	20,00
3	Suwałki	24	19	79,17	5	20,83
4	Augustów	12	8	66,67	4	33,33
5	Święciany	14	9	64,24	5	35,71
6	Baranowicze	32	17	53,12	15	46,88
7	Mołodeczno	9	4	44,45	5	55,55
8	Stołpce	9	4	44,45	5	55,55
9	Grodno	30	13	43,33	17	56,64
10	Wilejka	11	4	36,36	7	63,64
11	Nowogródek	23	7	30,77	16	69,23
12	Wilno	129	34	26,36	95	73,64
13	Wołkowysk	21	5	23,80	16	76,20
14	Nieśwież	16	2	12,50	14	87,50
15	Lida	17	1	5,88	16	94,12
	Razem . . .	368	145	39,40	223	60,60

Wydział Wykonawczy Sekcji Okręgowej odbył 6 zebrań, poświęconych sprawom bieżącym i ustalaniu programu działalności Sekcyj.

Korespondencja Sekcji Okręgowej Szkół Śr. liczy 103 pozycje, w tem 2 okólniki.

Zainicjowana przez Sekcję Okręgową organizacja pomocy społecznej dla bezrobotnych nauczycieli szkół średnich całego Okręgu, nie doszła do skutku, z powodu braku odpowiednich danych z terenu.

Obecnie Sekcja Okręgowa prowadzi pracę przygotowawczą do II-go Walnego Zjazdu Sekcji Szkoln. Śr. Z. N. P.

Tak, w ogólnych zarysach, przedstawia się dorobek pierwszego roku pracy zorganizowanej Sekcji Szk. Śr. na terenie Okręgu Wileń-

skiego. Aktywna postawa nauczycielstwa szkół średnich, wobec wszelkich zagadnień organizacyjnych i społecznych, pozwala przypuszczać, że w następnym okresie sprawozdawczym, nasilenie pracy wzrośnie, a sieć organizacyjna Sekcji Szk. Śr. rozszerzy się na pozostałe, nieobjęte nią dotychczas miejscowości.

Działalność Komisji Społeczno-oświatowej.

Ogólny kryzys gospodarczy ujemnie wpływa już od kilku lat na rozwój pracy społeczno-oświatowej, prowadzonej przez naszych członków na terenie Okręgu.

Stopniowo ubożejąca ludność, coraz bardziej pogorszające się warunki pracy nauczycielstwa, częste niedocenianie przez samorządy gminne doniosłości poczynań nauczycielstwa w dziedzinie pracy społeczno-oświatowej — oto zjawiska, które, rzecz zrozumiała, wywarły ujemny wpływ na rozpiętość i rozmach pracy społeczno-oświatowej.

Jednak, jak zobaczymy niżej, praca społeczno-oświatowa na terenie naszego Okręgu, w porównaniu z rokiem ubiegłym, nie zmniejszyła się, a odwrotnie — w niektórych wypadkach objęła nowe dziedzimy, jak naprzykład spółdzielność tak nauczycielską, jak również i uczniowską, rozszerzyła swoje ramy praca kulturalno-oświatowa, wciągając w orbitę swej działalności organizacje kobiece; objawiło się też zainteresowanie w dziedzinie studjów regjonalno-krajoznawczych, a co najważniejsza — członkowie Związku weszli w skład samorządów gminnych; niema bodaj na terenie Okręgu ani jednej gminy, w której nasze komórki organizacyjne — Ogniska — nie posiadałyby swoich przedstawicieli. Jest to bez wątpienia wielki, jak na początek, dorobek nauczycielstwa związkowego. Wyłom zrobiony — samorząd terytorjalny staje się nowym terenem pracy nauczyciela — związkowca, który z pewnością dobrze wywiąże się ze swych zadań również i na tym odcinku pracy, ułatwiając jednocześnie działalność naszej Organizacji w innych dziedzinach pracy społeczno-oświatowej.

W związku z rozrostem pracy społeczno-oświatowej pogłębiło się również uspołecznienie nauczycielstwa oraz przygotowanie do pracy tak gospodarczo-społecznej, jak również i pracy kulturalno-oświatowej.

Działalność Komisji Okręgowej: Stałem dążeniem Okręgowej Społeczno-oświatowej Komisji było i jest podnoszenie i pogłębienie planowej społeczno.obywatelskiej pracy. Chodziło nam przedewszystkiem o to, ażeby jak największą ilość naszych członków wciągnąć do tej pracy, szczególnie w dobie dzisiejszej, kiedy całe państwowo myślące społeczeństwo usiłuje skierować życie społeczne na właściwe tory, by w ten sposób przyczynić się do ułatwienia poczynań i pracy Państwa. Oczywiście te zadania wymagały i wymagają nadal skoordynowanego działania tak Okręgu, jak i Ognisk. Innemi słowy, praca tu musiała posiadać określony plan działania. Ten plan nasza Komisja opracowała i poszła z nim w teren.

W roku sprawozdawczym Komisja powołała do życia 6 sekcyj, a mianowicie: regjonalno-krajoznawczą, samorządową, pracy i wychowania spółdzielczo-gospodarczego, pracy świetlicowej i wczasów nauczycielskich.

Sekcja regjonalno-krajoznawcza w swojej działalności dążyła do przeprowadzenia ścisłej rejestracji prac regjonalnych dokonanych na terenie Okręgu, oraz ustalenia ilości członków pracujących w tej dziedzinie. Chodziło bowiem o to, ażeby na podstawie zebranych materjałów ustalić jak daleko sięga zainteresowanie poszczególnych komórek organizacyjnych względnie członków w dziedzinie pracy regjonalno-krajoznawczej i w zależności od tego przystąpić w przyszłości do zorganizowania stałej pomocy i nawiązania ścisłego kontaktu z jednostkami pracującemi w tej lub innej dziedzinie regjonalno-krajoznawczej.

Sekcja samorządowa w pierwszym rzędzie swej działalności zwróciła uwagę na to, ażeby odpowiednia ilość członków naszej organizacji znalazła się w samorządach gminnych, od których w wielkiej mierze zależna jest praca, a szczególnie jej rozwój i pogłębienie w terenie. Zadanie to zostało osiągnięte w całej pełni. Wymownie o tem świadczą niżej przytoczone dane o ilości kolegów — samorządowców.

Sekcja pracy świetlicowej dążyła do zainteresowania ogółu nauczycielstwa związkowego sprawą opieki i pomocy kulturalno-oświatowej dla młodocianych. Ruch świetlicowy w terenie wzrósł o czem świadczą dane o ilości członków biorących udział w tej pracy i ilości świetlic.

Sekcja pracy i wychowania spółdzielczo-gospodarczego ograniczyła się w roku sprawozdawczym do opracowania planu działalności i przeprowadzenia rejestracji pracy dokonanej na tym odcinku.

Sekcja wczasów nauczycielskich nie mogła wykonać nakreślonego przez nią planu z przyczyn od niej niezależnych. Projektowane kursy natrafiły na przeszkody natury czysto finansowej. Przewidywane obcięcie poborów w związku z wprowadzeniem nowej ustawy uposażeniowej oraz wielka ilość kursów programowo-ustrojowych uniemożliwiła zorganizowanie wczasów. W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 3 posiedzenia oraz szereg konferencyj, poświęconych pracy poszczególnych sekcyj. Przedstawiciele Komisji brali udział w konferencji przewodniczących Komisyj społeczno-oświatowych Z. N. P. w Warszawie.

W roku sprawozdawczym w skład Komisji wchodzili: przewodniczący — kol. Józef Milenkiewicz, zast. przewodniczącego — kol. Bieliński, sekretarz — kol. Al. Chmielewski.

Przewodniczący sekcji regjonalno-krajoznawczej — J. Milenkiewicz, przewodn. sekcji samorządowej—Eug. Królikowski, przewodniczący sekcji pracy świetlicowej — Ryńca, przewodn. sekcji wczasów nauczycielskich — Grzegorz Hodiw.

Uspołecznienie i przygotowanie do pracy nauczycielstwa. Jeżeli chodzi o uspołecznienie i przygotowanie nauczycielstwa do pracy społeczno-oświatowej, to dokładny obraz daje nam załączona tabelka.

Tabelka wykazuje, że nauczycielstwo związkowe zgodnie z założeniami rządu i społeczeństwa, stanęło również do pracy na odcinku gospodarczym, który to odcinek staje się dziś bardzo ważnym tak w życiu społecznem, jak państwowem. Na szczególną uwagę zasługuje rozwój spółdzielni uczniowskich, które jednocześnie, prócz udogodnienia nabycia niezbędnych przedmiotów przez uczniów, stają się potężną organizacją wychowawczą.

Prócz tego nauczycielstwo związkowe prawie we wszystkich powiatach weszło do samorządów gminnych. Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że nauczycielstwo jako czynnik uspołeczniony i kulturalny odegra w życiu naszego samorządu nie ostatnią rolę.

Omawiane zestawienie świadczy jak liczny udział członkowie związku biorą w organizacjach mających na celu przygotowanie społeczeństwa pod względem obywatelsko-państwowym. Na szczególną

uwagę zasługuje udział nauczycielstwa w pracach Związku Strzeleckiego, L. O. P. P. i w organizacjach Młodzieży Wiejskiej.

Uspołecznienie i przygotowanie do pracy.

Powiat lub Powiatowa Komisja Społ.-Oświat. (miejscowość)	Ilość Ognisk	Ogólna ilość Członków w powiecie	Udział członków w pracy społeczno-oświatowej		Przygotowanie do pracy				
			Mężczyzn	Kobiet	Liczba prenumeratorów „Polsk. Ośw. Pozaszk."	Liczba członk. prowadz. studja region.-krajozn.	Liczba członk. z ukończ. kursami społeczno-ośw.	Liczba członk. z ukończ. kursami społeczno-gosp.	Absolwenci kursów w Brodach
Augustów	5	143	brak danych						
Suwałki	9	171	brak danych						
Brasław	15	229	66	63	15	2	20	12	1
Baranowicze	12	207	59	52	3	1	5	—	1
Głębokie	13	227	66	93	23	22	19	8	2
Grodno	11	198	26	21	5	—	10	1	—
Lida	16	263	123	124	42	11	57	10	3
Mołodeczno	8	104	20	14	14	—	—	3	—
Nieśwież	9	182	71	62	5	1	9	6	1
Nowogródek	12	239	97	82	12	7	6	4	—
Oszmiana	10	169	80	57	13	7	6	—	2
Postawy	10	164	46	54	10	1	22	3	—
Słonim	8	150	43	13	7	6	2	3	—
Szczuczyn	10	150	40	23	2	1	4	3	—
Święciany	13	190	94	50	7	1	21	11	1
Stołpce	9	159	80	48	11	—	20	10	1
Wilejka	12	174	60	51	17	—	15	9	—
Wilno pow.	19	198	brak danych						
Wołożyn	10	143	68	83	16	11	20	8	2
Wołkowysk	15	228	87	68	4	—	—	—	1
Wilno miasto	1	181	brak danych						
Razem . .	227	3869	1126	958	216	71	236	91	15

W roku ubiegłym potrafiliśmy nareszcie ująć liczbowo pracę kulturalno-oświatową naszych członków na terenie Okręgu. Przytoczone cyfry są wprost imponujące i nie potrzebują komentarzy. Na jedno tylko zwrócimy uwagę, że praca ta przyjmuje postać pracy skrystalizowanej tak pod względem ideowym, jak jakościowym.

Praca społeczno-gospodarcza.

Powiat	Lichba członków pracuj. w samorz. terytorjalnym	Liczba członków pracuj. w Strażach Pożarnych	Liczba członków pracuj. w organiz. rolniczych	Liczba członków pracujących w spółdzielniach				Spółdzielnie Z.N.P.		Ilość prowadz. spółdzielni uczniowskich	Licz. czł. prac. w Związ. Zaw. Robotn. Rzem.
				Rolniczych Handlow.	Spożywcz.	Kredytow.	Księgarsk.	Księgarsk.	Kredytow.		
Augustów . . .	Brak danych										
Brasław	18	12	21	—	4	6	—	—	—	67	—
Baranowicze . .	16	17	6	—	13	2	—	—	—	25	—
Głębokie	11	15	6	—	3	5	5	—	3	31	—
Grodno	6	7	7	—	7	4	—	—	—	14	—
Lida	37	47	25	2	25	7	7	31	10	173	3
Mołodeczno . .	1	1	3	—	—	—	—	—	4	7	1
Nieśwież	19	1	12	4	33	20	1	—	3	22	—
Nowogródek . .	29	28	22	1	6	14	—	21	11	63	—
Oszmiana	16	18	22	2	22	5	3	29	27	67	—
Postawy	24	7	14	—	5	9	—	—	5	57	—
Słonim	1	3	12	3	2	—	—	—	—	10	—
Szczuczyn . . .	12	11	4	1	5	2	—	—	—	33	—
Święciany . . .	17	13	22	—	9	5	1	—	—	37	—
Suwałki	Brak danych										
Stołpce	9	33	26	1	5	6	—	—	1	22	—
Wilejka-pow. .	24	22	43	2	2	2	—	—	—	13	—
Wilno-pow. . .	25	Brak danych									
Wołożyn	17	26	30	2	5	2	—	—	—	26	—
Wołkowysk . .	17	20	12	—	3	2	—	5	—	23	2
Wilno-miasto .	Brak danych										
Razem	299	281	287	18	149	91	17	86	64	690	6

Krótki przegląd działalności związkowego nauczycielstwa na polu społeczno-oświatowem, świadczy o żywotności i potrzebie wszelkich poczynań Komisji społeczno-oświatowej. Równocześnie ten przegląd jest dokumentem, który stwierdza, że nauczycielstwo pozostające

Przysposobienie obywatelskie.

Powiat	Liczba czł. prowadz. przysposob. obywatelskie				Liczba czł. prac. w org. kobiecych	L. czł. prac. w organiz. młodzieży	
	Związek Strzelec.	P. W. i W. Fiz.	Harcerstwo	L.O.P.P.		Wiejskiej	Miejskiej (robotn.)
Augustów	Brak danych						
Brasław	63	9	5	90	10	24	—
Baranowicze	14	4	3	7	6	3	—
Głębokie	37	22	7	91	12	38	3
Grodno	14	4	3	7	6	3	—
Lida	58	22	14	144	33	80	3
Mołodeczno	12	5	2	20	2	—	1
Nieśwież	24	12	6	50	17	34	—
Nowogródek	19	13	9	62	18	39	2
Oszmiana	38	16	7	71	6	27	—
Postawy	30	4	4	74	9	21	—
Słonim	5	—	—	16	3	8	—
Szczuczyn	27	7	1	10	—	20	—
Święciany	30	6	9	30	14	52	4
Suwałki	Brak danych						
Stołpce	22	8	6	42	6	21	—
Wilejka-pow.	32	17	3	71	16	14	1
Wilno-powiat	Brak danych						
Wołożyn	29	13	10	104	13	28	—
Wołkowysk	56	34	11	6	15	25	—
Wilno-miasto	Brak danych						
Razem	510	196	100	905	186	437	15

pod egidą Z. N. P. jest zawsze czułe na wymagania współczesnego życia.

Nie zważając na ciężkie warunki pracy, brak czasu, przepracowanie, nauczycielstwo nie opuszcza raz zajętych pozycyj, a odwrotnie systematycznie, z wielkiem zrozumieniem i przenikliwością dąży do utrzymania kulturalno-oświatowych pozycyj na Ziemiach Północno-Wschodnich.

Praca kulturalno-oświatowa.

Powiat	Praca świetlicowa		Domy ludowe		Kursy wieczorowe szkoły dla dorosłych			Bibljoteki i czytelnie		Akcja odczytowa		Umuzykalnienie		Ilość zorganizow. przedstaw. teatr.	Ruch wyciecz. krajozn. członków	
	Ilość czł. prac.	Ilość świetlic	Ilość czł. prac.	Ilość domów	Ilość czł. prac.	Ilość kursów	Ilość słuchacz.	Ilość czł. prac.	Ilość bibljot.	Ilość czł. w akc. odc.	Ilość odczytów	Ilość prow. chórów	Ilość prow. orkiestr		Ilość zorg. wyciecz.	Ilość uczestników
Augustów . . .	Brak danych															
Brasław	82	57	—	—	15	11	253	17	13	36	117	19	5	190	14	374
Baranowicze .	26	41	—	—	21	5	129	18	15	36	102	10	1	91	1	50
Głębokie . . .	50	33	12	1	13	5	177	9	14	61	154	8	7	91	2	56
Grodno	40	23	—	—	9	7	138	18	17	104	135	5	—	68	3	112
Lida	150	112	5	2	39	30	605	79	65	172	823	51	8	379	27	1009
Mołodeczno. .	14	9	2	2	4	3	60	4	3	5	25	1	—	10	—	—
Nieśwież . . .	43	20	10	4	19	9	156	6	5	12	16	8	1	47	1	38
Nowogródek.	61	58	5	5	66	50	680	17	23	49	172	28	4	108	12	100
Oszmiana . . .	65	34	—	—	11	8	157	39	57	97	396	28	2	150	3	68
Postawy . . .	56	44	3	4	27	24	414	32	27	51	530	16	3	124	6	51
Słonim	8	7	—	—	2	2	52	4	4	12	32	5	—	16	4	48
Szczuczyn . .	18	12	—	—	11	9	163	1	1	10	19	10	3	39	1	11
Święciany . . .	101	73	8	2	15	10	161	43	37	81	347	26	8	179	4	94
Suwałki	Brak danych															
Stołpce	71	49	4	2	25	14	399	16	17	53	220	8	—	108	—	—
Wołkowysk . .	43	20	3	2	70	42	1658	15	13	62	134	15	1	90	—	—
Wilno-pow. . .	Brak danych															
Wołożyn . . .	73	32	1	1	31	16	341	20	13	42	325	12	2	13	3	43
Wilejka-pow. .	100	87	5	1	16	11	302	44	42	92	268	32	8	177	4	79
Wilno-miasto .	Brak danych															
Razem . . .	1001	711	58	26	394	256	5845	382	366	975	3815	302	53	1880	85	2133

Sprawozdanie z działalności kancelaryjnej i kasowej

Kancelarja.

W okresie sprawozdawczym został zmieniony dotychczasowy sposób rejestracji pism załatwianych przez kancelarję przez wprowadzenie od dnia 1 stycznia 1933 r. inowacji, polegającej na tem. że do dziennika podawczego zakończonego Nr. 1861 (na dzień 31. XII. 1933

roku) wciągano pisma tylko w sprawach: przyjęcia względnie wykreślenia członków z Organizacji, sądów honorowych i dyscyplinarnych oraz w takich, które wymagały interwencji u Władz. Pisma zaś podlegające załatwieniu przez Komisję Pedagogiczną, Społeczno-Oświatową, Wczasów i Szkolnictwa Średniego były rejestrowane w dziennikach odnośnych Komisyj.

Pozatem do odrębnych dzienników wciągano pisma, dotyczące Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej, rat, miesięcznika „Sprawy Nauczycielskie", ewidencji o ile rozchodziło się o zmiany w składzie osobowym Ogniska — (przeniesienia, zmiana nazwiska przy zamążpójściu, zmiana adresu i t. p.), wreszcie kursów i orderów na towary.

Przyjmując pod uwagę, że z chwilą przyłączenia do Okręgu Wileńskiego powiatów augustowskiego, grodzieńskiego, suwalskiego i wołkowyskiego zasięg działalności organizacyjnej Okręgu rozszerzył się, pociągając za sobą zwiększenie ilości pracy kancelaryjnej, musimy na tem miejscu podkreślić, że dotychczas nie została usunięta, bardzo utrudniająca pracę biurową bolączka, powtarzająca się i w latach poprzednich. Polega ona na uporczywem niestosowaniu się niektórych jednostek organizacyjnych do prowadzenia spraw w sposób wskazany przez Zarząd Okręgu, co niekiedy uniemożliwia normalne funkcjonowanie biura; naprzykład nieprzysłanie w wyznaczonym terminie wykazów członków wprowadza niedociągnięcia w ewidencji, — brak zawiadomień o zmianie w składzie osobowym Ognisk naraża na wysyłanie czasopism pod niewłaściwym adresem, — pomijanie drogi organizacyjnej przy wysyłaniu pism do Okręgu powoduje niejednokrotnie konieczność zwrotu pisma dla przesłania go przez Oddział Powiatowy, który dołącza swoją opinję względnie bliższe o sprawie informacje.

Przytoczone przykłady nie wyczerpują wszystkich niedokładności, jednak stwierdzamy, że w porównaniu z rokiem ubiegłym jest ich daleko mniej, wobec czego mamy nadzieję, że w końcu ustaną całkowicie i praca kancelaryjna nie będzie napotykała na zbędne trudności.

Pośrednictwo w zakupach towarów.

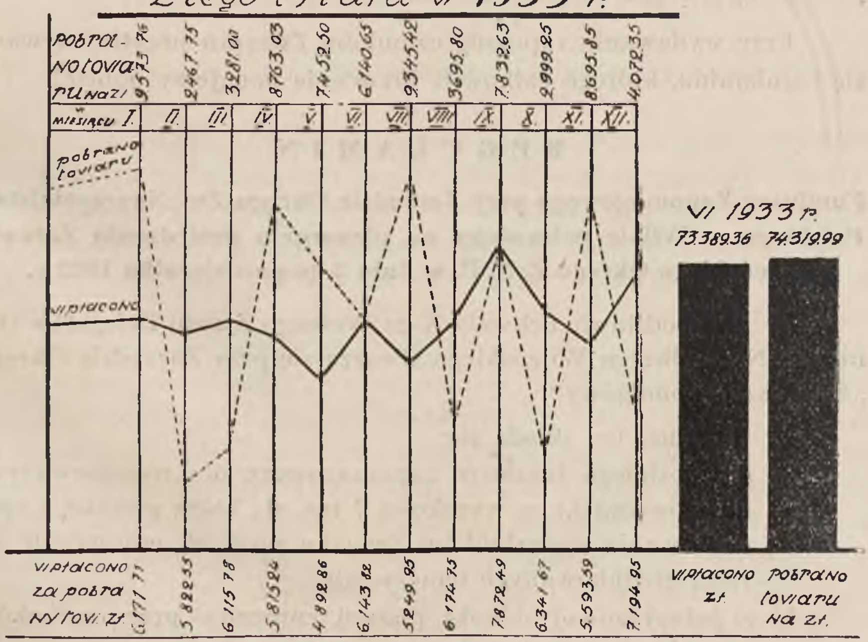
Dział ten charakteryzuje dokładnie zmiany zachodzące w możliwościach finansowych nauczycielstwa. Dalsze stałe pogarszanie się warunków ekonomicznych powoduje zmniejszenie się obrotów w tym dziale, które spadły z 85.189 zł. 24 gr. w roku 1932 na 73.760 zł. 19 gr.

w roku sprawozdawczym, to znaczy prawie o 15% — a z rokiem 1931 (139.739 zł. 84 gr.) prawie o 50%.

Zestawienia niżej podane charakteryzują wywiązywanie się członków, korzystających z pośrednictwa, w stosunku do Okręgu i Okręgu w stosunku do firm

	1932 r.	1933 r.
Okręg wpłacił firmom z tytułu należności za pobrane towary . .	zł. 102.114,08	zł. 73.389,36
Członkowie wpłacili Okręgowi z tytułu należności za pobrane towary	zł. 100.361,87	zł. 71.020,28
Zodłużenie Okręgu w stosunku do firm na 31. XII	zł. 17.098,40	zł. 19.839,10
Zadłużenie członków w stosunku do Okręgu na 31. XII.	zł. 31.926,35	zł. 32.856,98

WYKRES
ilustrujący miesięczne korzystanie z kredytu towarowego oraz płatności z tego tytułu w 1933 r.

Zestawienie to wykazuje stałe zmniejszanie się możliwości płatniczych członków i trudności jakie ma Okręg z tytułu obowiązku solidnego i terminowego wywiązywania się ze swych zobowiązań w stosunku do firm.

W roku sprawozdawczym Zarząd Okręgu zmuszony był jeszcze bardziej ograniczyć możliwości korzystania z działu pośrednictwa przez zmniejszenie sumy zobowiązań poszczególnych członków jak i zwiększenie zabezpieczenia terminowego spłacenia zobowiązań. To wszystko sprawiło, że mimo wyżej wymienionych trudności, zaufanie firm do Okręgu nietylko nie zmniejszyło się, ale odwrotnie — wzrosło.

Wpływy z rabatów przekroczyły sumę preliminowaną i osiągnęły 3.245,13 zł.

Fundusz zapomogowy.

Stosownie do uchwały powziętej przez X-te Zgromadzenie Okręgowe Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie w dniu 6-go maja 1932 r. został uruchomiony z dniem 1--go stycznia 1933 Fundusz Zapomogowy Okręgu Wileńskiego Z. N. P.

Przy wydawaniu zapomóg członkom Związku przytrzymywano się regulaminu, którego całkowite brzmienie podajemy poniżej:

REGULAMIN

Funduszu Zapomogowego przy Zarządzie Okręgu Zw. Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie uchwalony na plenarnem posiedzeniu Zarządu Wileńskiego Okręgu Z. N. P. w dniu 2-go października 1932 r.

I. „Na podstawie uchwały X-go Walnego Zjazdu Delegatów Ognisk Z. N. P. Okręgu Wileńskiego stwarza się przy Zarządzie Okręgu „Fundusz Zapomogowy".

II. Fundusz ten składa się:

a) z pozostałego funduszu zapomogowego dla zredukowanych kolegów(żanek), w wysokości 7 tys. zł., który powstał z opodatkowania się członków Związku po 1 zł. miesięcznie na rzecz zredukowanych nauczycieli;

b) z jednorazowej składki płatnej corocznie przez członków Związku w dniu 1. XII. w wysokości 1 zł.;

c) z dobrowolnych składek, darów, zapisów i subwencyj;

d) z procentów od wyżej wymienionego kapitału.

III. Zapomogi przyznawane są przez Wydz. Wykonawczy Okręgu członkom Związku leczącym się w sanatorjach i zakładach leczniczych, oraz Kolegom znajdującym się w wyjątkowych sytuacjach finansowych, nie z własnej winy.

IV. Do zapomóg z wymienionego wyżej funduszu mają prawo członkowie, którzy należą do Organizacji nieprzerwanie przynajmniej rok i opłacili składkę na fundusz zapomogowy.

V. Zapomogi są przyznawane w myśl zasad p. III na podstawie podań, zaopatrzonych w dowody przebywania w sanatorjach i zakładach leczniczych, przesyłanych do Zarządu Okręgu drogą przez Ogniska i Oddziały Powiatowe (Grodzkie).

VI. Fundusz wymieniony w punkcie II pod a) wraz z narastającemi od niego procentami stanowi kapitał zasobowy. Korzystanie z niego może być dopuszczalne jedynie na podstawie uchwały Pełnego Zarządu Okręgu.

VII. Fundusz zapomogowy przechowywany jest w Kasie Pożyczkowo-Oszczędnościowej przy Zarządzie Okręgu w oprocentowaniu nie mniejszem niż w P. K. O.

VIII. Działalność funduszu zapomogowego rozpoczyna się z dn. 1. I. 1933 roku.

IX. Regulamin niniejszy może być zmieniony uchwałą Pełnego Zarządu Okręgu".

W okresie sprawozdawczym na Fundusz Zapomogowy wpłacono przez Oddziały Powiatowe w myśl p-ktu II — b) regulaminu jednorazowych składek w ogólnej sumie zł. 3.034 gr. 50. Kwota powyższa nie odpowiada rzeczywistemu stanowi ewidencyjnemu członków ze względu na drobne zaległości kilku Oddziałów Powiatowych, pozatem w tym okresie jednozłotowa składka płatna w dniu 1. XII. 1932 r. nie obowiązywała jeszcze członków z powiatów augustowskiego, grodzieńskiego, suwalskiego i wołkowyskiego, ponieważ zostały one przyłączone do Okręgu Wileńskiego z dniem 1. I. 1933 r. Nie jest również wymieniona kwota identyczna z kwotą wykazaną w zestawieniu obrotowem za rok 1933 (zł. 5.397.00), która jest większą o zł. 2.362 gr.50, gdyż w zestawieniu obrotowem wykazano sumy wpłacone w grudniu 1933 r., a które podlegają wyrozchodowaniu dopiero w roku 1934. Niezgodne są także sumy rozchodowe, gdyż w sprawozdaniu z funduszu zapomogowego podana jest suma faktyczna wydatków, a w ze-

stawieniu obrotowem suma jest większa od kwoty zapomóg dwukrotnie wysyłanych wskutek niedokładności adresu oraz wskutek mylnego zaksięgowania jednej pozycji, która później została wystornowana.

Zapomóg w czasie od dnia 1. I. do dn. 31. XII. 1933 skorzystało 56 osób na ogólną kwotę zł. 2.570 gr. 50 podług poniższego zestawienia:

Przychód — zł. 3.034.50

Rozchód —

6	zapomóg	po 100.—	zł.	600.00
1	„	„ 75.—	„	75.00
1	„	„ 70.—	„	70.00
5	„	„ 60.—	„	300.00
24	„	„ 50.—	„	1.200.00
1	„	„ 40.—	„	40.00
4	„	„ 30.—	„	120.00
4	„	„ 20.—	„	80.00
1	„	„ 17.50	„	17.50
5	„	„ 10.—	„	50.00
1	„	„ 8.—	„	8.00
1	„	„ 5.—	„	5.00
1	„	„ 3.—	„	3.00
1	„	„ 2.—	„	2.00
Razem 56 zapomóg				**2.570.50**
Pozostałość na 1. I. 1934 r.				**464.00**
				3.034.50

Pozostałość na dzień 1. I. 1934 roku tłumaczy się tem, że niektóre Oddziały Powiatowe przypadające do uregulowania w dniu 1. XII. 1932 roku składki na fundusz zapomogowy wpłaciły dopiero w grudniu 1933 r. co uniemożliwiło Wydziałowi Wykonawczemu przyznanie z tych pieniędzy zapomóg w okresie sprawozdawczym.

Ogólny stan z funduszu zapomogowego na dzień 1. I. 1934 roku przedstawia się jak następuje:

Pozostałość z kwot wpłaconych w myśl punktu II lit. b) — regulaminu	zł. 464.00
Stały fundusz zapomogowy (przelana w dniu 31. VIII. 1932 r. pozostałość z funduszu zapomogowego dla zredukowanych zł. 7.392.25 i odsetki od tej sumy dopisane w dniu 31. XII. 1933 r. zł. 444.13)	zł. 7.835.78
Razem	zł. 8.299.78

RACHUNEK

czystych zysków za rok 1933 Okręgu Wileńskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Nazwy rachunków	Winien Zł.	Winien gr.	Nazwy rachunków	Ma Zł.	Ma gr
Czysty zysk	3.734	61	Wpływy z rabatów . . . . ,	563	15
			%% od pożyczek	444	46
			Zysk z wydawn. „Spraw Naucz."	897	82
			„ z kursów wakacyjnych .	1.126	15
			„ z walnego zjazdu . . .	267	11
			Pozostałość z czystych zysków z 1932 r.	249	15
			Różne	186	77
	3.734	61		3.734	61

Sekretarz *Chmielewski Aleksander* Skarbnik *Leon Radziwanowski* Przewodniczący *Dobosz Stanisław*

BILANS

za rok 1933 Okręgu Wileńskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego

Nazwa rarunków	Aktywa Zł.	Aktywa gr.	Nazwa rachunków	Pasywa Zł.	Pasywa gr.
Kasa	8	40	Zarząd Główny	243	11
P. K. O.	438	—	Wierzyciele	19.839	10
Dłużnicy	32.856	98	Druki Zarządu Głównego .	1.059	54
Pożyczki	11.295	51	Różne	2.050	57
Prenumeratorzy Spraw Nauczycielskich	1.972	90	Udziały	2.166	50
Inwentarz	363	—	Fundusz zapasowy . . .	4.575	58
			„ wydawniczy . .	3.000	—
			„ zapomogowy . .	2.430	—
			Kapitał żelazny funduszu zapomogowego. . . .	7.835	78
			Czysty zysk	3.734	61
	46.934	79		46.934	79

Sekretarz *Chmielewski Aleksander.* Skarbnik *Leon Radziwanowski.* Przewodniczący *Dobosz Stanisław.*

SPRAWO

z wykonania preliminarza budżetowego Okręgu Wileńskiego Z. N. P. w Wilnie w dniu

ROZCHÓD

Dział	Szczegółowe pozycje	Preliminowano		Wydatkowano		Wydano więcej niż preliminowano	
		Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
I Uposażenia	Pobory kierownika biura .	2.400	—	2.400	—	—	—
	„ kancelistki . . .	2.400	—	2.400	—	—	—
	„ buchaltera . . .	1.680	—	1.760	—	80[1])	—
	„ maszynistki . .	1.800	—	1.800	—	—	—
	Pobory urzędnika administrac. „Spraw Naucz.“ .	1.440	—	1.240	—	—	—
	Pobory redaktora „Spraw“	600	—	600	—	—	—
	„ woźnego	960	—	960	—	—	—
II Lokal	Czynsz za lokal z wodą .	1.730	—	1.666	—	—	—
	Podatek lokalowy . . .	190	—	191	52	1	52[4])
	Remont lokalu	100	—	—	—	—	—
	Utrzymanie czystości . .	130	—	141	85	11	85[6])
	Opał i światło	1.400	—	903	75	—	—
III	Kasa Chorych i ubezpiecz.	1.150	—	1.089	11	—	—
IV Kancelarja	Znaczki pocztowe . . .	2.000	—	1.838	50	—	—
	Wydatki kancelaryjne . .	1.200	—	822	83	—	—
	Prowizja i manip. P.K.O.	550	—	293	78	—	—
	Prenumerata pism codz. i urzędowych	200	—	257	60	57	60[12])
	Telefon i telegramy . .	600	—	606	75	6	75[13])
V	Wyjazdy i posiedzenia pełnego Zarządu Okręgu	4.250	—	4.252	35	2	35
	Drobne wydatki czł. Zarz.	900	—	847	—	—	—
VI	Walny Zjazd	1.500	—	1.722	59	222	59[15])
VII	Druk i papier miesięczn.	6.500	—	6.533	51	33	51[16])
Pismo	Honorarja autorskie . .	1.200	—	948	95	—	—
	Wysyłka „Spraw Naucz.“	1.000	—	904	26	—	—
VIII	Inwentarz	200	—	34	—	—	—
IX	Sekcje	1.012	20	986	80	—	—
X	Kurs Organiz. - Społeczny	500	—	348	65	—	—
XI	Nieprzewidziane wydatki .	200	—	1.743	53	1.543	53[22])
		37.792	20	37.293	33	1.959	70
	Czysty zysk	—	—	3.734	61	—	—
	Razem	—	—	41.027	94	—	—

[1]) Pobory zmniejszono dopiero z dniem 1.III. 1933 roku. [2]) Wobec zmiany na tem stanowisku prawie dwa miesiące było ono nieobsadzone. [3]) Zużyto mniej wody. [4]) Podatek zwiększono. [5]) Wobec zamierzonej zmiany lokalu remontu nie dokonano. [6]) Zakupiono więcej materjałów, które pozostały na rok 1934. [7]) Z roku 1932 pozostała większa ilość opału, jak również poczyniono oszczędności na oświetleniu. [8]) Wskutek nieobsadzenia etatu urzędniczego w ciągu dwu miesięcy. [9]) Z powodu spadku obrotów ratowych wysyła się mniej list potrąceń. [10]) Z tych samych względów zmniejszyły się wydatki kancelaryjne, jak również zostały zużyte materjały kancelaryjne pozostałe z roku 1932. [11]) Spadły obroty, więc zmniejszyła się prowizja i manip. P.K.O. [12]) Były zaległości w prenumeracie z 1932 r. [13]) Pieniądze nie zostały wpłacone na przychód przez osoby korzystające z prywatnych

ZDANIE

za rok 1933 uchwalonego na XI Walnem Zgromadzeniu Okręgowem 13 maja 1933 r.

PRZYCHÓD

Pozostało Zł.	Pozostało gr.	Dział	Poz.	Szczegółowe pozycje	Preliminowano Zł.	Preliminowano gr.	Wpłynęło Zł.	Wpłynęło gr.
—	—							
—	—	A.	1	Subsydjum Zarz. Głównego	15.000	—	15.000	—
—	—							
—	—		2	Składki na Zjazd	1.800	—	2.189	70
200 [2])	—							
—	—	B.	1	Rabaty od rat	2.450	—	3.098	83
—	—							
64 [3])	—		2	Prenumerata pisma i ogłoszenie	17.000	—	17.487	21
—	—							
100 [5])	—							
—	—	C.	1	%% od pożyczek	500	—	887	99
496	25 [7])							
60	89 [8])	D.	1	Czynsz za lokal od Oddz. .	330	—	390	—
161	50 [9])							
377	17 [10])							
256	22 [11])	E.	1	Projektuje się przelanie z czystego zysku za rok 1932	712	20	712	20
—	—							
—	—							
—	—							
53 [14])	—			Inne dochody (kursy, wycieczki, zwroty za rozmowy telefoniczne i t. p.) .	—	—	1.262	01
—	—							
—	—							
251	05 [17])							
95	74 [18])							
166 [19])	—							
25	40 [20])							
151	35 [21])							
—	—							
2.458	57							
—	—							
—	—			Razem	37.792	20	41.027	94

rozmów. [14]) Jeden z członków Zarządu otrzymał mniej niż było preliminowane. [15]) Są to wydatki związane z zabawą. [16]) Przerozchodowano ze względu na większy koszt numeru sprawozdawczego. [17]) Niewszystkie honorarja zostały opłacone w 1933 roku. [18]) Opłata pocztowa została zmniejszona. [19]) Nowego inwentarza nie zakupiono ze względu na szczupłość lokalu. [20]) Sekcje nie wyrozchodowały swego preliminarza. [21]) Część wydatków z tego kursu została zaksięgowana w 1934 roku. [22]) W ubiegłym roku zapomniano wstawić do preliminarza sumę 443 zł. 53 gr. na opłacenie procentów od funduszu zapomogowego, zaś 1.300 zł. spisano z zaległości Oddziałów z tytułu prenumeraty „Spraw Nauczycielskich, które to zaległości nagromadziły się w ciągu kilku lat wskutek niedokładności ewidencyjnych.

PROJEKT PRELIMINA
Okręgu Wileńskiego Związku Nau

PRZYCHÓD.

Dział	poz.	Wyszczególnienie	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
A.	1	Subsydjum Zarządu Głównego . .	16.000	00				
	2	Składki na Zjazd	1.800	00	17.800	00		
B.	1	Rabaty od rat	2.900	00				
	2	Prenumerata pism i ogłoszenia . .	16.000	00	18.900	00		
C.	1	%% od pożyczek			1.400	00		
D.	1	Czynsz za lokal od Oddz. Grodzkiego i Powiatowego			400	00		
E.	1	Z czystego zysku za rok 1933 . .			2.500	00		
							41.000	00

RZA BUDŻETOWEGO
czycielstwa Polskiego na rok 1934.

ROZCHÓD.

Poz.	Wyszczególnienie	Zł.	gr.	Zł.	gr.	Zł.	gr.
I	**Uposażenie**						
1	Pobory kierownika biura	2.400	00				
2	" kancelistki	2.400	00				
3	" buchaltera	1.680	00				
4	" maszynistki	1.800	00				
5	" kancelisty, urzędnika administr. „Spraw Nauczycielskich". . .	1.200	00				
6	Pobory redaktora „Spraw"	600	00				
7	" woźnego	960	00	11.040	00		
II	**Lokal**						
1	Czynsz za lokal z wodą	3.000	00				
2	Podatek lokalowy	300	00				
3	Urządzenie lokalu	500	00				
4	Utrzymanie czystości	240	00				
5	Opał i światło	1.500	00	5.540	00		
III	**Ubezpieczenie**						
1	Kasa Chorych i ubezpieczenia . . .			1.150	00		
IV	**Kancelarja**						
1	Znaczki pocztowe	2.000	00				
2	Wydatki kancelaryjne	1.200	00				
3	Prowizja i manipulacja P. K. O. . . .	500	00				
4	Prenumerata pism codziennych i urzędowych	300	00				
5	Telefon i telegrany	700	00	4.700	00		
V	**Wyjazdy i lustracje**						
1	Wyjazdy i posiedzenia Pełnego Zarządu Okręgu	4.000	00				
2	Drobne wydatki członków Zarządu . .	720	00	4.720	00		
VI	**Walny Zjazd**			1.500	00		
VII	**Pismo**						
1	Druki i papier miesięcznika	6.500	00				
2	Honorarja autorskie	1.200	00				
3	Wysyłka „Spraw Naucz."	1.000	00	8.700	00		
VIII	**Inwentarz**						
1	Inwentarz	1.050	00				
2	Zakupienie książek do bibljoteki . .	500	00	1.550	00		
IX	**Sekcje**						
1	Sekcja Naucz. Szk. Średn.						
2	Sekcja Pedagogiczna						
3	Sekcja Społ.-Oświatowa			1.500	00		
X	**%% od funduszu zapomog.**			400	00		
XI	**Nieprzewidziane wydatki**			200	00		
	Razem					41.000	00

SPRAWOZDANIE

z Kasy Pożyczkowej przy Okręgu Z. N. P. w Wilnie.

Dobrze prosperujące i rozwijające się Kasy Pożyczkowe przy Oddziałach Powiatowych, z których sprawozdanie podajemy na innem miejscu będą wymagały z biegiem czasu utworzenia centrali tych kas przy Okręgu i przy Zarządzie Głównym. Kasa Pożyczkowa przy Okręgu Wileńskim Z. N. P. jest zaczątkiem tego rodzaju instytucji. Celem jej narazie jest przyjście z pomocą materjalną członkom Związku w szczególności tych powiatów, które swoich kas nie mają a w przyszłości, w miarę rozwoju, celem jej będzie zasilanie kapitału kas powiatowych dla większych możliwości pokrywania zapotrzebowań z terenu.

Kasa przy Okręgu powstała na podstawie uchwały Pełnego Zarządu Okręgu w dniu 21. IX. 1931 r. Uruchomioną została w dniu 1. I. 1932 r. Udziela pożyczek członkom Związku przy odpowiednim oprocentowaniu. Członkiem Kasy może być każdy członek Związku, który wpłaci udział w wysokości 50 zł. i Kasa Oddz. Powiat., która wpłaci najmniej 4 udziały t. j. 200 zł.

Pożyczki udzielane są w wysokości od 50 zł. do 500 zł. na czas od 2 do 10 miesięcy.

Tabelka poniższa ilustruje obroty kasy.

	Udzielono pożyczek	wpłacono udziałów	%%
1932	12.983.42 zł.	904.50 zł.	528.83 zł.
1933	19.764.39 zł.	2.166.55 zł.	887.59 zł.

Kasa operuje kapitałem żelaznym funduszu zapomogowego Okręku, który na 1. I. 1934 r. wynosi 7.835 zł. 78 gr., udziałami oraz innemi funduszami przeznaczonemi na ten cel. Za korzystanie z w/w funduszu kasa płaci 6% w stosunku rocznym.

W roku 1932 z Kasy korzystało 45 osób w roku 1933 — 95 osób.

ZESTAWIENIE OBROTOWE ZA ROK 1933
Wileńskiego Okręgu Związku Nauczycielstwa Polskiego

L. p.	NAZWY RACHUNKÓW	Winien		Ma	
		Zł.	gr.	Zł.	gr.
1	Kasa	134.266	56	134.258	16
2	Zarząd Główny	17.184	07	17.427	18
3	P. K. O.	92.752	66	92.314	66
4	Wierzyciele	71.020	28	90.859	38
5	Dłużnicy	106.246	34	73.389	36
5	Rabaty i wydatki administracyjne	3.245	13	3.245	13
7	Sprawy Nauczycielskie	17.487	21	17.487	21
8	Pożyczki	19.764	39	8.468	88
9	Prenumeratorzy „Spraw Nauczycielskich" .	17.712	00	15.739	10
10	Druki Zarządu Głównego	170	00	1.229	54
11	Rachunek różnych	2.876	66	4.927	23
12	Udziały	—	—	2.166	50
13	Kursy	9.969	75	9.969	75
14	Walny Zjazd	2.189	70	2.189	70
15	Zyski i straty	1.713	37	5.447	98
16	Fundusz zapasowy	960	00	5.535	58
17	„ wydawniczy	—	—	3.000	00
18	„ zapomogowy	2.967	00	5.397	00
19	Inwentarz	363	00	—	—
20	% od pożyczek	902	69	902	69
21	Kapitał żelazny funduszu zapomogowego .	—	—	7.835	78
	Ogółem . . .	501.790	81	501.790	81

Sekretarz *Chmielewski Aleksander.* Skarbnik *Leon Radziwanowski.* Przewodniczący *Dobosz Stanisław.*

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.
Kas Pożyczkowo-Oszczędnościowych „Samopomoc" przy Oddziałach Powiatowych Zw. Naucz. Polsk. w Okręgu Wileńskim Z. N. P.

(Sprawozdanie nadesłały kasy w Brasławiu, Głębokiem, Grodnie, Lidzie, Nowogródku, Postawach, Wołożynie i Wilnie — Trokach).

STAN CZYNNY:

1.	Gotówka w kasie . . .	5.526,77
2.	Pożyczki	57.818,25
3.	Ruchomości	.559,22
4.	Inne rachunki	350,56
5.	P. K. O.	22,50
6.	Dłużnicy	94,27
7.	Straty	183,62
	Razem . . .	64.555,19

STAN BIERNY:

1.	Udziały	49.113,93
2.	Fundusz zasobowy . .	2.818,29
3.	Fundusz amortyzac. .	2,50
4.	Wkłady	7.224,70
5.	Rachunki bieżące . .	1,78
6.	Długi	34,21
7.	Odsetki za rok nast. .	531,28
8.	Wierzyciele	622,76
9.	Fundusz stypendjalny	4.135,76
	Razem . . .	64.555,19

Działalność Oddziałów Powiatowych.

AUGUSTÓW.

Powiat augustowski liczy 166 nauczycieli szkół powszechnych, z czego do Związku należy 149, oraz 12 nauczycieli Seminarjum naucz., z których do Związku należy 8. Do Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego nikt nie należy; 18 nauczycieli jest niezorganizowanych.

W dniu 1-go stycznia 1933 należało do Z. N. P. 153, w dniu 31 grudnia 1933 r. 143 nauczycieli (w tem 8 z Seminarjum naucz.).

W ciągu roku otrzymano 91 pism: wszystkie zostały załatwione Interwencyj u władz szkolnych, samorządowych i administracyjnych było 16. Interwenjowano w sprawie powtórnego dopuszczenia do egzaminu, przeniesień i zwolnień, dodatku mieszkaniowego, wypłacania szkołom sum budżetowych — przeważnie z wynikiem pomyślnym.

Do Zarządu Oddziału Powiatowego należą prezes Warakomski Zygmunt, sekretarz Józef Figiel, skarbnik Bryła Teodor, członkowie. Myszkowski Jan, Warakomski Stanisław, Gałecki Józef, Chudzik Bronisław, Witek Józef, Kodź Henryk, Sękowski Stanisław, Kamiński Hubert, Jonkajtys Hieronim, Wiszniewski Leon, Taraszewski Józef.

Dokonano lustracji jednego tylko Ogniska w Sopockiniach w dn. 18-go kwietnia 1933 roku.

Przy Zarządzie istniały następujące sekcje: samopomocy finansowej, bibljoteczna, prasowa, kulturalno-teatralna, spółdzielcza, pedagogiczna, przysposobienia rolnego i samorządowa.

Sekcja pedagogiczna, w składzie Kol. Fajnera, Witka i Chudzika, zajmowała się sprawą łącznego nauczania, ogródków szkolnych, oraz realizowaniem nowych programów szkolnych. Tematy te poruszano na zjazdach, oraz konferencjach rejonowych. Istniała również poradnia pedagogiczna.

Samopomoc koleżeńską zorganizowano w ten sposób, że utworzono specjalny fundusz, z którego udziela się zapomóg zwrotnych i bezzwrotnych potrzebującym kolegom.

Stosunek władz szkolnych do Związku i jego poczynań jest życzliwy.

Kasowość przedstawia się następująco:

Przychód	8.433 zł. 44 gr.
Rozchód	8.022 zł. 36 gr.
Saldo	411 zł. 08 gr.

Wartość inwentarza wynosi 703 zł., bibljoteki około 8000 zł..

Przy Oddziale Powiatowym istnieje świetlica. Zorganizowano uniwersytet powszechny, członkowie biorą udział we wszystkich organizacjach w terenie.

BARANOWICZE.

Oddział Powiatowy w Baranowiczach założony w roku 1922 liczy obecnie 13 Ognisk.

Ogniska są następujące: Baranowicze, Dobromyśl, Krzywoszyn, Horodyszcze, Lachowicze, Mołczadź, Niedźwiedzice, Nowa-Mysz, Ostrów, Stołowicze, Swojatycze, Wolna i Kroszyn.

Ognisko Baranowicze przedewszystkiem powzięło za zadanie stworzenie wieczorowej szkoły dla dorosłych, którą prowadzi z pomyślnemi wynikami już szósty rok. Poszczególne Ogniska, a raczej członkowie Ognisk, pracują we wszystkich organizacjach społecznych, istniejących na tamtejszych terenach.

Po kilkoletniem doświadczeniu Oddział Powiatowy zorganizował Kasę Samopomocy i wprowadził dotychczasowy stan pożyczek w karby regulaminowe.

Ilość etatów w powiecie — 283, w czem nauczycieli związkowców — 250, a należących do Stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego — 3. Nienależących do żadnej organizacji — 47. Ilość członków w dniu 1.I.1933 r. — 250, w dniu 31.XII.1933—189 *). Ilość pism nadesłanych — 140, z czego załatwiono — 139.

Interwencji u władz szkolnych, samorządowych i administracyjnych — nie było.

Skład obecnego Zarządu: prezes — Reymont Stanisław, wiceprezesi — Brzeski Henryk i Girul Stanisław, sekretarz — Truszkowski Czesław, skarbnik — Leśniak Józef, członkowie — Wadejko Konstanty, Wasilewski Antoni, Grzechnik Gustaw, Świtalski Józef, Rzepecki Józef, Kot Jan, Wójcik Stanisław, Kobrynowicz Ludwik, zastępcy — Jakobsche Wanda, Frydel Stanisław, Makiełło Antoni, Kotłowska Marja, Cybulski Zygmunt, Sidor Władysław.

Żadne Ognisko nie zostało zlustrowano z powodu braku funduszów.

Przy Zarządzie nie istnieją żadne sekcje. Powiatowy Sąd Honorowy rozpatrywał 2 sprawy. Została zorganizowana Kasa Samopomocy.

*) W liczbę tę nie wliczono nauczycieli szkół średnich.

Stan kasy przedstawia się następująco:

Przychód	10.963 zł. 91 gr.
Rozchód	10.870 zł. 05 gr.
Saldo	93 zł. 86 gr.

BRASŁAW.

Oddział Powiatowy zorganizowano w roku 1928.

Skład obecnego Zarządu: Zaleski Bronisław — prezes, Rogowski Tadeusz — wiceprezes, Witczak Zygmunt — sekretarz, Krukiewicz Roman — skarbnik; członkowie Łączyński, Stankiewicz Konstanty, Kłodnicka Olga, Skowronek Stanisław, Szafirski Leon, Janson Teodor, Wójcikówna Anna, Karwański Zygmunt, Adamczyk Stanisław, Kluczyński Leon, Czerwieniec Bartłomiej, Pożoga Kazimierz, Kochański Roch, Miszczyk Kazimierz.

Ognisk 15: Brasław — 28 czł., Dryświaty — 11 czł., Słobódka — 14 czł., Widze — 21 czł., Opsa — 23 czł., Plusy — 8 czł. Turmont — 7 czł., Rymszany — 9 czł., Koziany 10 czł., Jody 21 czł., Druja — 11 czł., Leonpol — 12 czł., Miory — 17 czł., Nowy-Pohost — 16 czł., Przebrodzie — 13 czł.

Etatów w powiecie — 271, z czego należy do Związku 228 nauczycieli, nie należy do żadnej organizacji — 51. W dniu 1. I. 1933 r. było członków 227, w dniu 31. XII. 1933 r. 228.

Pism nadesłanych 313, z czego załatwionych 311.

Ogniska zlustrowane: Miory, Nowy-Pohost, Przebrodzie, Plusy, Słobódka, Widze i Koziany.

Sekcje: pedagogiczna, samorządowa, oświatowo-społeczna, pomocy prawnej i spółdzielcza.

Sąd Honorowy spraw nie miał.

Sekcja pedagogiczna czynny udział bierze w Powiatowej Komisji Konferencyj Rejonowych oraz organizowała 2 kursy ustrojowo-programowe.

Prezydjum sekcji pedagogicznej: Rogowski Tadeusz, Trajder Józef, Krukiewicz Roman.

Samopomoc Koleżeńska zorganizowana w formie Kasy Samopomocy opartej na regulaminie.

Sprawy kasowe przedstawiają się następująco:

Przychód	13.527 zł. 00 gr.
Rozchód	12.233 zł. 37 gr.
Saldo	1.293 zł. 63 gr.

W tem zaległości na Zarząd Główny — 1002 zł. 50 gr.
Wartość inwentarza — 1716 zł.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc" przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Brasławiu.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie . . .	405,47	1. Udziały	2.785,00
2. Pożyczki	3.397,00	2. Fundusz zasobowy . . .	314,93
3. Ruchomości	25,00	3. Fundusz amortyzacyjny .	2,50
		4. Wkłady	278,71
		5. Rachunki bieżące . . .	1,78
		6. Zysk	444,55
Razem . . .	3.827,47	Razem . . .	3.827,47

GŁĘBOKIE.

Oddział Powiatowy Z. N. P. pow. dziśnieńskiego istnieje od roku 1923. Na terenie działalnośąi Oddziału Powiatowego istnieje 13 Ognisk, które działalnością swą obejmują cały teren powiatu. Oddział Powiatowy liczył w dniu 1 stycznia 1933 r. 222 członków. W ciągu roku ubyło 8 osób, przybyło 11 osób, tak, że w dniu 31 grudnia 1933 r. było członków 225. Do stowarzyszenia Chrześcijańsko-Narodowego należy z powiatu 16 osób, nie należy nigdzie 61 osób.

W ciągu roku wpłynęło do Oddziału 391 spraw, z czego załatwiono 384, z tych interwencyj w Ministerstwie W. R. i O. P. przez Zarząd Główny 3, w Kuratorjum przez Zarząd Okręgu 5, w Inspektoracie Szkolnym 12 i u władz administracyjnych 6. W okresie sprawozdawczym zlustrowano 8 Ognisk. Sąd Honorowy rozpatrywał 2 sprawy. Odwołań do Sądu Honorowego przy Okręgu nie było. Przy Oddziale istniały następujące sekcje: pedagogiczna, prasowa i prawna. Sekcja pedagogiczna główny nacisk położyła na zorganizowanie bibljotek przy Ogniskach i praca ta została wykonana. Obecnie przy wszyst-

kich Ogniskach istnieją bibljoteki. Zorganizowano również przy wszystkich Ogniskach referaty pedagogiczne, które obecnie rozwijają dość ożywioną pracę.

Praca w Ogniskach, zależnie od miejscowych warunków i doboru ludzi, rozwija się mniej lub więcej dobrze. Przyczyną tego jest to, że nauczycielstwo tutejszego powiatu jest młode, dużo pracy poświęca przygotowaniu się do egzaminu praktycznego, mniej zaś pracy organizacyjnej. Obecnie jednak praca posuwa się naprzód.

Przy Oddziale Powiatowym istnieje Kasa Samopomocy, która liczy 200 członków. Udział członka wynosi 100 złotych. Pożyczek udzielało się w roku sprawozdawczym do wysokości 300 złoych, przy oprocentowaniu 10%. Pożyczki były zwrotne w 10 ratach. Obecnie udziela się pożyczek do 50 złotych, przy oprocentowaniu 6% na 18 rat. Kasę prowadzili: Kol. Niechwiadowicz Jan, Kopciński Zdzisław i Piotrowski Jan.

Rachunkowość Oddziału prowadzi Kol. Piotrowski Jan.

Przychód	11.090 zł. 73 gr.
Rozchód	10.958 zł. 14 gr.
Saldo	132 zł. 59 gr.

Zaległości Oddział Powiatowy niema.

W pracy samorządowej w roku 1933 brało udział 4 członków. Obecnie wybrano do rad gromadzkich 36 członków Związku, a do rad gminnych 24 członków Związku.

W skład prezydjum Oddziału Powiatowego wchodzą: Kol. Kopciński Zdzisław —prezes, Kol. Hryniewiczówna Weronika — sekretarz, Kol. Piotrowski Jan — skarbnik.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc“ przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Głębokiem.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie . . .	4.324,77	1. Udziały	22.965,20
2. Pożyczki	22.532,19	2. Fundusz zasobowy . .	651,45
3. Inne rachunki	234,01	3. Wkłady	355,09
		4. Odsetki za rok nast. . .	335,38
		5. Zysk za r. 1932 . . .	1.786,30
		6. Zysk za r. 1933	997,55
Razem . . .	22.090,97	Razem . . .	22.090,97

GRODNO.

Oddział Powiatowy Z. N. P. w Grodnie liczył na dzień 31. XII. 1933 r. 196 członków. W tej liczbie 13 czł. Szk. Śr. W roku 1932 liczba członków wynosiła 180. Na terenie powiatu istnieje 11 Ognisk: w Brzostowicy W., Brzostowicy M., Dubnie, Ejsmontach W., Grodnie, Hoży, Hołynce, Indurze, Krynkach, Mostach i Skidlu. Według ewidencji liczba członków zwiększyła się o 16 osób. Ogółem w szkolnictwie powszechnem pracuje na terenie 350 naucz. etatowych, 16 kontraktowych i 10 praktykantów.

Na ogólną liczbę 350 naucz. etat., zrzeszonych w Związku N. P. było 183 osób. nie należało do Związku 167 osób.

Prezydjum Oddziału Powiatowego stanowili: kol. Fil. Maciej — przewodniczący; kol. Buda Marjan — wiceprzewodniczący; kol. Rudawiec Michał — sekretarz; kol. Piątkowski Jan — skarbnik.

Zarząd odbył w okresie sprawozdawczym 6 posiedzeń oraz zwołał jedno Zgromadzenie Walne.

Na posiedzeniach omawiano sprawy dotyczące likwidacji zaległości na rzecz Zarządu Gł., sprawy administracyjne, organizację bibljotek przy Ogniskach, kursu wakacyjnego, organizacji sekcyj i cały szereg innych zmierzających do ożywienia życia organizacyjnego oraz wytworzenia współżycia koleżeńskiego w Ogniskach.

Kancelarja otrzymała 424 pisma; wysłano pism 648. Pozostało do załatwienia spraw 12.

W okresie sprawozdaczym zostały zlustrowane Ogniska w Krynkach, Brzostowicy Wielkiej i Indurze.

Przy Oddziale Powiatowym istniały następujące sekcje i referaty: społeczno-oświatowa, samorządowa, wczasów, lustratorska, szkolnictwa Śr., ref. porad prawnych, prasowy.

Zarząd Oddziału Powiatowego propagując zakładanie bibljotek przy Ogniskach sam jednak bibljotek nie kompletuje z tego powodu, że w siedzibie Oddziału Pow. istnieje Państwowa Bibljoteka Pedagogiczna, która jest w stanie zaspokoić potrzeby nauczycielstwa.

Wszystkie prawie Ogniska posiadają zaczątki bibljoteki. Ogólna liczba w tych bibljotekach sięga 600 tomów. Najpoważniejszą bibljotekę posiada Ognisko w Skidlu 435 tomów.

Dla poszczególnych sekcyj Oddz. Pow. prenumeruje nast. pisma: „Polska Oświata Pozaszkolna“, „Ruch Pedagogiczny“, „Ogniwo“ i „Sprawy Nauczycielskie“.

Podczas feryj letnich zorganizowano kurs programowo-ustrojowy, na którym było 58 uczestników.

W okresie sprawozdawczym zlikwidowano Ognisko w Dubnie z dniem 31 grudnia 1933 r. z powodu małej ilości członków i braku widoków na rozwój tej placówki. 4-ch członków tego Ogniska zostało wcielonych do Ogniska w Łunnie, które rozpoczęło pracować od 1-go stycznia 1934 r. Oddział Powiatowy nie posiada własnego lokalu ze względu na brak funduszu. Brak lokalu utrudnia w znacznej mierze pracę Zarządowi.

Bilans kasy na dzień 31. XII. 33 r. przedstawiał się następująco:

Przychód	1.189 zł. 34 gr. *)
Rozchód	782 zł. 51 gr.
Saldo	406 zł. 83 gr.

Pożyczka Narodowa 47 zł. 40 gr., wartość inwentarza 26 zł. 40 gr. Składka na rzecz Oddziału Powiatowego wynosi 30 groszy.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc" przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Grodnie.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie	139,38	1. Udziały	405,00
2. Pożyczki	250,00	2. Fundusz zasobowy . . .	40,00
3. Straty	183,62	5. Wkłady	128,00
Razem	573,00	Razem	573,00

L I D A.

Oddział Powiatowy w Lidzie istnieje od 1921 roku, obejmuje swą działalnością cały powiat. Nauczycielstwo związkowe zorganizowane jest w 16 Ogniskach (Białohruda, Bieniakonie, Bielica, Dokudowo, Ejszyszki, Honczary, Iwje, Lipniszki, m. Lida, gm. Lida, Raduń, Sobotniki, Wawiórka, Werenów, Zabłoć, Żyrmuny).

Prezydjum Zarządu Oddz. Pow. odbyło w roku sprawozdawczym 13 posiedzeń. Zebrań Pełnego Zarządu odbyło się 3. Prezydjum brało 1 raz udział w Zjeździe Okręgowym członków Okręgu Wileńskiego, oraz w konferencji Prezydjum Oddziałów Powiatowych w Wilnie.

Na terenie powiatu lidzkiego pracowało 378 nauczycieli, w tem etatowych 344, kontraktowych 19, praktykantów 15. Do Zw. Naucz.

*) Nie wliczono tu sum przechodnich O. P.

Polskiego należy 275 członków, do Stowarzyszenia Chrz.-Narod. 3, nie należało do żadnej organizacji 107. W dniu 1 stycznia 1933 r. było członków 267, w dniu 31 grudnia 1933 r. — 268.

W roku 1933 przez kancelarję Oddziału Powiatowego przeszło 666 pism, z czego załatwiono 661, nie załatwiono 5. W okresie sprawozdawczym Oddz. Pow. interwenjował u władz szkolnych 9 razy (w sprawach: dodatek mieszkaniowy, przeniesienie, zatargi z urzędami gminnemi i uzyskanie etatów dla nauczycieli kontraktowych), u władz samorządowych — 4 razy (dodatek mieszkaniowy, zatargi z gminami), u władz administracyjnych 2 razy (zatargi z gminami).

W skład Zarządu Oddz. Pow. w roku 1933 wchodzili: prezes — Ferdynand Słuczan-Orkusz, wiceprezes — Jan Dracz, sekretarz — Kazimierz Taraszkiewicz, skarbnik — Eugenjusz Opuchowski.

W roku sprawozdawczym zostały zlustrowane Ogniska: Sobotniki, Iwje i Lipniszki.

Przy Oddziale Powiatowym istnieją Sekcje: Kasy Samopomocy, Bibljoteki, Samorządowa, Wczasów, Kulturalno-oświatowa, Pedagogiczna, Szkół wieczorowych, Księgarni. Sekcja Pedagogiczna przy Oddziale Powiatowym tworzy zarazem Komisję Powiatową Konferencyj Rejonowych. Sekcja ta opracowała plan pracy dla konferencyj rejonowych. Powiat został podzielony na rejony, a rejony na zespoły nauczycielskie. Przewodniczącymi Konferencyj Rejonowych są Referenci Pedagogiczni Ognisk. W m. Lidzie zostały utworzone zespoły: 1) nauczycieli, uczących w odziałach pierwszych, 2) naucz., uczących w oddziałach drugich, 3) nauczycieli historji i języka polskiego, 4) nauczycieli geografji, 5) nauczycieli matematyki, 6) nauczycieli przedmiotów artystycznych.

Przedmiotem pracy na konferencjach jest nowy ustrój szkolnictwa, omawianie programów nauczania w kl. I, II, V oraz poznawanie środowiska.

Do Sądu Honorowego przy Oddz. Pow. wpłynęły dwie sprawy, ale przed rozprawą obie zostały wycofane i załatwione polubownie.

Samopomoc koleżeńska przejawia się w działalności Kasy Samopomocy, bibljoteki i porad, udzielanych przez członków prezydjum.

Wartość inwentarza Oddz. Pow. wynosi 650 zł. Oddz. Pow. posiada fundusz na zakup działki pod Dom Związkowy w wysokości 6.100 złotych.

Sprawozdanie kasowe przedstawia się następująco:

L. p.	NAZWA RACHUNKU	Winien		Ma		Winien		Ma	
1	R-k Kasy	18308	55	18303	63	4	92	—	—
2	R-k Zarządu Głównego . .	8812	80	8831	10	—	—	18	30
3	R-k Zarządu Okręgu . . .	2034	—	2028	50	5	50	—	—
4	R-k Oddziału Powiatowego	5067	93	4795	43	272	50	—	—
5	R-k Ognisk	138	20	336	10	—	—	197	90
6	R-k różnych	2250	70	2317	42	—	—	66	72
	Razem . . .	36612	18	36612	18	282	92	282	92

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc“ przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Lidzie.

STAN CZYNNY:

1. Pożyczki 5.434.50

Razem . . . 5.434,50

STAN BIERNY:

1. Udziały 4.190,00
2. Fundusz zasobowy . . . 202,00
3. Wierzyciele 622,76
4. Zysk 419,74

Razem . . . 5.434,50

MOŁODECZNO.

Na terenie Oddziału Powiatowego ilość etatów nauczycielskich wynosi 169, w czem nauczycieli należących do Z. N. P. — 128, nauczycieli należących do Stowarzyszenia Chrz. Narod. — 2, nauczycieli nienależących do żadnej organizacji — 39.

Ilość członków w dniu 1. I. 1933 r. — 135, ilość członków w dniu 31 grudnia 1933 roku — 100 *).

Do kancelarji Oddziału nadesłano pism 247, z czego załatwiono 236.

U władz szkolnych interwenjowano 3 razy (w sprawie konferencyj rejonowych, bibljoteki powiatowej, tudzież w sprawie dyscyplinarnej).

U władz samorządowych interwenjowano 1 raz (sprawa wyborów do samorządu).

U władz administracyjnych interwenjowano również 1 raz (w sprawie wyborów do samorządu).

*) Nie wliczono tu nauczycieli szkół średnich.

Skład obecnego Zarządu: prezes Niewiadomski Jan, wiceprezes Prokopowicz Józef, sekretarz Dobrowolski Józef, skarbnik Kosierkiewicz Józef, członkowie: Olga Mryczkówna, Eugenja Małżeńska, Stanisław Łukaszewicz, Władysław Luro, Mieczysław Malesza, Gałgowski Piotr, Adamczyk Franciszek, Lasowski Antoni, Stadnicki Wiktor, Żeromski Władysław, Łysakowski Felicjan.

Zlustrowano następujące Ogniska: Kraśne, Radoszkowicze, Gródek, Bienica, Lebiedziewo.

Przy Zarządzie Oddziału istnieją następujące sekcje: społeczno-oświatowa, pedagogiczna, szkolnictwa średniego, prasowa, lustratorska.

Sekcja pedagogiczna w okresie sprawozdawczym pracowała głównie nad konferencjami rejonowemi. Stosunek sekcji do poczynań wspomnianych konferencyj wyraził się w ścisłej współpracy.

Samopomoc koleżeńską realizowano w formie pożyczek udzielanych przez Kasę Samopomocy.

Przychód Oddziału Powiatowego za okres sprawozdawczy przedstawia się w kwocie 895 zł., rozchód 643 zł. *).

Wartość inwentarza wyraża w przybliżeniu około 12.000 zł.

NIEŚWIEŻ.

Oddział powiatowy w Nieświeżu woj. nowogródzkiego obejmuje swoją działalnością Ogniska: Nieśwież, Horodziej, Snów, Kleck, Hrycewicze, Siniawka, Łań, Siejłowicze, Zaostrowiecze.

Etatów nauczycielskich w powiecie jest 263, do Związku Naucz. Polskiego należy 182, do Stowarzyszenia Chrz. Narod. należy 1, do żadnej organizacji nie należy 80.

W dniu 1 stycznia 1933 r. należało do Związku 186 członków, a w dniu 31 grudnia 1933r. należało 192 nauczycieli.

Obecny skład Zarządu: przewodniczący Jan Kraszewski, sekretarz Zenon Szpakowski, skarbnik Ludmiła Żurawlewówna.

Do kancelarji Oddziału Powiatowego nadesłano wciągu roku 673 pisma, z czego załatwiono 660.

Interwenjowano u władz szkolnych, samorządowych i administracyjnych 17 razy, w tem z wynikiem pomyślnym 14, a negatywnym 3.

W okresie sprawozdawczym zlustrowano szczegółowo następujące Ogniska: Snów, Hrycewicze, Kleck, Horodziej, Łań.

Częściowo zlustrowano Ogniska: Siejłowicze i Siniawka.

---

*) Nie wliczono tu sum przechodnich O. P.

Przy Oddziale istnieją Sekcje: pedagogiczna, samorządowa, prasowa, wychowania fizycznego.

Spraw honorowych nie było.

Sekcja pedagogiczna została zorganizowana w trzecim kwartale 1933 r. i głównie pracowała nad racjonalnem zorganizowaniem konferencyj rejonowych oraz nad podniesieniem poziomu tych prac. Ostatnio zajęła się założeniem bibljoteki pedagogicznej przy Oddziale Powiatowym.

Skład Prezydjum Sekcji Pedagogicznej: przewodniczący Zolich Franciszek, sekretarz Majkowska Antonina.

Przy Oddziale powiatowym istnieje Fundusz pogrzebowy z którego rodzina zmarłego członka otrzymuje zapomogi w kwocie 200 lub 500 zł.

Kasa pożyczkowo-oszczędnościowa „Samopomoc" znajduje się w stadjum organizacji.

Stan kasy przedstawia się następująco.

Przychód	1.823 zł. 80 gr. *)
Rozchód	1.776 zł. — gr.
Saldo	47 zł. 80 gr.

Wartość majątku Oddziału Powiatowego wynosi 10.807 zł. 65 gr

NOWOGRÓDEK.

Na terenie Oddziału Powiatowego jest 270 etatów nauczycielskich, z czego do Związku należy 241 osób, a 29 osób jest niezorganizowanych.

W dniu 1. I. 1933 r. stan członków wynosił 238 osób, a w dniu 31. XII. 1933 r. 232.

Do kancelarji Oddziału Powiatowego nadesłano w okresie sprawozdawczym 659 pism, z czego załatwiono 648.

Interwenjowano w Inspektoracie Szkolnym w sprawie poborów, etatów, gruntów szkolnych i mieszkań służbowych. Pozatem skierowywano interwencje do Zarządu Okręgu (23) i Zarządu Głównego (10).

Skład Zarządu Oddziału przedstawiał się następująco: przewodniczący Marcinowski A., zastępca przewod. Witkowski W., sekretarz Frąckiewicz Br., zast. sekr. Dużyński Stan., skarbnik Janczewski M., zast. skarbnika Stefkowa J. i Polit Marjan.

Lustracje przeprowadzono w następujących Ogniskach: Cyryn, Korelicze, Kuszelewo, Lubcz, Niehniewicze, Poczapów, Wałówka,

*) Nie wliczono tu sum przechodnich O. P.

Kurs programowo-ustrojowy zorganizowany przez Sekcję Pedagogiczną Oddz. Pow. Z. N. P. w Nowogródku w sierpniu 1933 r.

Rajca, Nowogródek, Szczorse, Wsiełub, Zdzięcioł i Nowojelnia-Dworzec.

Sąd Honorowy rozpatrzył cztery sprawy, z czego jedną przekazano do Zarządu Okręgu.

Przy Oddziale istnieją następujące sekcje: Pedagogiczna, Społeczno-Oświatowa, Samorządowa, Obrony Prawnej, Śpiewaczo-muzyczna i Prasowa.

W pracach Oddziału kładziono wielki nacisk na skoordynowanie wszelkich wysiłków i poczynań związkowców (czyń), organizację pracy samokształceniowej i życia towarzyskiego. Samopomoc koleżeńska prowadzona jest przez Kasę „Samopomoc", która w roku sprawozdawczym udzieliła pożyczek na sumę 7493 zł. 16 gr.

Stan kasy O. P. przedstawia się:

Przychód	13.089 zł. — gr.
Rozchód	12.868 zł. 17 gr.
Saldo	220 zł. 83 gr.

Wartość inwentarza wynosi 700 złotych.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc" przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Nowogródku.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie . . .	3,87	1. Udziały	5.264,50
2. Pożyczki	7.493,16	2. Fundusz zasobowy . . .	496,39
3. Ruchomości	23,76	3. Wkłady	1.656,02
5. P. K. O.	22,50	4. Długi	34,21
7. Dłużnicy	94,27	5. Zysk	186,44
Razem . . .	7.637,56	Razem . . .	7.637,56

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Spółdzielni „Książnica Szkolna" w Nowogródku.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Kasa	26,66	1. Udziały	5.021.—
2. Remanent towarów . .	5.440,84	2. Fundusz rezerwowy . .	138.60
3. Dłużnicy	2.567,40	3. Weksle w obiegu . . .	1.200.—
4. Ruchomości	257,61	4. Należność za towary . .	734,85
		5. Należności inne	624,10
		6. Nadwyżka	573,96
Razem . . .	8.292,51	Razem . . .	8.292,51

OSZMIANA.

W roku sprawozdawczym było w powiecie 193 etaty nauczycielskie. Do Związku należało 169 osób (w czem 9 nauczycieli szkół średnich), do Stowarzyszenia nie należał nikt, a niezorganizowanych jest 33 nauczycieli (przeważnie kontraktowi).

W dniu 1. I. 1933 r. należało do Organizacji 166 członków, a z dniem 1. XII. 1933 r. — 168, w czem 9 naucz. szk. śr.

Oddział obejmuje swą działalnością następujące Ogniska: Dziewieniszki, Gudogaje, Graużyszki, Holszany, Kucewicze, Krewo, Murowana Oszmianka, Oszmiana, Smorgonie, Soły.

Zarząd stanowili koledzy: przewodniczący Koneczny, sekretarz Keczmer, skarbnik Sawicki.

W roku sprawozdawczym odbyło się 6 posiedzeń Zarządu Oddziału, na których omawiano działalność organizacyjną w terenie, sprawy związane z księgarnią Z. N. P. w Oszmianie, stosunek władz administr. i szkolnych do Organizacji i inne aktualne dla terenu zagadnienia.

Zostały zlustrowane następujące Ogniska: Soły, Dziewieniszki, Graużyszki, Holszany, Krewo, Oszmiana i Gudogaje.

Przy Zarządzie O. P. istnieją następujące Sekcje: Regjonalna — przewodniczący dr. Perls, Pracy i Wych. Spółdz. — przew. Łokuciewski Antoni, Pracy świetlicowej — przew. Dziewięcki Józef, Pedagogiczna — przew. Baranowiczówna Zofja, Teatralna — przew. Zarychta Antoni, Oświaty pozaszkolnej — przew. Keczmer Stanisław, prasowa — przew. Keczmer Stanisław, Wychowania Fizycznego — przew. Sawarski Mieczysław, Szkolnictwa średniego — przew. Fornagiel Józef.

Sąd Honorowy rozpatrzył jedną sprawę.

Przeprowadzono 23 interwencje u władz szkolnych, administracyjnych i samorządowych.

Przy Oddziale istnieje Kasa „Samopomoc" i Księgarnia.

Stan kasy w roku sprawozdawczym wynosił:

Przychód	10.648 zł. 76 gr.
Rozchód	10.648 zł. 16 gr.
Saldo	— zł. 60 gr.

Wartość majątku Oddziału Pow. wynosi 1900 zł. w inwentarzu oraz 7000 zł. w zwrotnych stypendjach.

POSTAWY.

Powiat posiadał w okresie sprawozdawczym 212 etatów. Do Związku należało 164 nauczycieli, a niezorganizowanych było 48 osób.

W dniu 1. I. 1933 r. Oddział liczył 149 członków, a w dniu 1. XII. 1933 r. — 164.

Oddział obejmuje swą działalnością następujące Ogniska: Postawy, Miadzioł, Duniłowicze, Kobylnik, Słoboda-Żośnieńska, Hruzdowo, Wołkołata, Mosarz, Łasica, Woropajewo (siedziba w Rymkach).

Zarząd Oddziału stanowili koledzy: przewodniczący Balcerak Eug., zast. przewod. Klaniewicz Anatol, sekretarz Kazuro Józef i skarbnik Surwiłło Jerzy.

W ciągu roku odbyły się dwa posiedzenia pełnego Zarządu i cztery posiedzenia Prezydjum.

Do kancelarji wpłynęło 437 pism, z czego załatwiono 436.

Dokonano lustracji ośmiu Ognisk.

Przy Oddziale istnieją następujące sekcje: Porad prawnych (prowadził kol. Balcerak), Pedagogiczna (prowadzili kol. kol. Balcerak, Lipiec, Tarchalska i Kazuro) i Społeczno-oświatowa.

Sąd Honorowy w okresie sprawozdawczym spraw nie rozpatrywał.

Przy Oddziale istnieje Fundusz Stypendjalny, który ma na celu ułatwienie kształcenia się jednemu z uczniów Państwowego Seminarjum Naucz. w Wilnie.

Stan kasy wykazuje:

Przychód	17.659 zł. 95 gr.
Rozchód	16.989 zł. 63 gr.
Saldo	670 zł. 32 gr.

Oddział posiada koleżeńską Kasę „Samopomoc“, której bilans zamyka się kwotą 12.000 zł.

Wartość majątku Oddziału Powiatowego wynosi 1491 zł. 02 gr. Posiada własny lokal i aparat telefoniczny.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc“ przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Postawach.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie . . .	1,30	1. Udziały	8.901,43
2. Pożyczki	11.272,40	2. Fundusz zasobowy . .	678,57
3. Ruchomości	510,46	3. Wkłady	2.098,53
4. Inne rachunki	116,55	4. Fund. stypendjalny . .	69,93
		5. Zysk	152,15
Razem . . .	11.900,71	Razem . . .	11.900,71

SŁONIM.

Oddział Powiatowy Z. N. P. w Słonimie liczy 146 członków (w r. 1932 — 120) na ogólną liczbę 210 nauczycieli pracujących w powiecie. Poza Z. N. P. pozostaje więc jeszcze 64, z których 3 należy do S. Ch. N. Ognisk jest 8, a to — Albertyn, Dereczyn, Derewna, Byteń, Kozłowczyzna, Sielawicze, Rohotna i Słonim.

Przewodniczył w r. sprawozdawczym kol. Majewski St., sekretarzował kol. Wardziak M. i Nowakowski K., skarbnikował kol. Konarski St. Obowiązki wice-przewodniczącego pełnił kol. Halski M.

Zarząd odbył ogółem 11 zebrań z czego 4 pełnego Zarządu, 7 prezydjum.

Ognisk w okresie sprawozdawczym nie lustrowano.

Kancelarja Oddziału załatwiła ogółem 416 spraw z czego 265 nadesłanych.

Interwencyj u władz szkolnych, samorządowych i administracyjnych było 15, z czego w zakresie pomocy prawnej 5, urlopów 2, oświaty poz. 1 i innych 7.

Przy Oddziale istniały następujące sekcje: Szkolnictwa Średn. (przew. kol. Tyrka J.) licząca 12 członków t. j. prawie całe nauczycielstwo szk. średn. Słonima, Pedagogiczna (przew. kol. Majewski St.). Porad prawnych (przew. kol. Majewski St.), Oświatowo-społeczna (przew. kol. Wardziak M.), Prasowa (przew. kol. Halski M.), wydała jedniodniówkę p. t. „Nasz lot“ oraz zainicjowała własne czasopismo p.t. „Związkowe Zarzewie“, Budowy Domu Z. N. P. (przew. kol. Nowakowski K.) rozpoczęła akcję przygotowawczą do budowy domu związkowego w Słonimie, Wczasów (przew. kol. Kozłowski J.).

Bibljoteki własnej Oddział nie posiada natomiast bibljoteki przy Ogniskach liczą około 700 tomów.

Obrót kasowy w r. sprawozdawczym wynosił:

Przychód	1.353 zł. 13 gr.
Rozchód	1.245 zł. 55 gr.
Saldo	107 zł. 58 gr.

Wartość inwentarza Oddziału wynosi 1251 zł. 70 gr.

Dorobkiem społecznym i organizacyjnym Oddziału jest prowadzona przezeń Powszechna Szkoła dla Dorosłych, bilans zamknięcia której za ub. r. szkolny wyraził się sumą 9099 zł. 98 gr.

Istniejąca Kasa „Samopomoc" rozwija się również dobrze i zamknęła swój rok operacyjny sumą 3337 zł. 75 gr.

Oddział posiada wynajęty lokal składający się z 2 izb. Lokal ten jest jednocześnie siedzibą Ogniska Słonim i Kasy „Samopomoc".

STOŁPCE.

Ilość etatów nauczycielskich w powiecie wynosiła 202, w czem nauczycieli związkowców 154, a nienależących do żadnej organizacji 48.

Ilość członków w dn. 1. I. 1933 r. wynosiła 165 osób, a w dniu 31. XII. 1933 r. 146 osób.

Do kancelarji nadesłano 151 pism z czego załatwiono 146.

Interwenjowano w 12 wypadkach w sprawie składania egzaminu praktycznego, w sprawie przeniesienia, w sprawie wyborów samorządowych, zwrotu nadpłaconego podatku dochodowego i innych.

Skład obecnego Zarządu stanowią: przewodniczący kol. Wincenty Szewczyk, zastępca przewodn. kol. Jelinek Aleksander, sekretarz kol. Stefan Jankowski, skarbnik kol. Jerzy Siemaszko, członkowie kol. kol. Benedykt Kocepup, Jan Gibki, Konstanty Palczewski, Feliks Gronczewski, Wojciech Swidziński, Szymonalewicz, Gustaw Szpilewski, Jan Siejka i Elżbieta Taraszkiewiczowa. Zastępcy: kol. kol. Edward Janusz, Marjan Płażalski, Stanisław i Bolesław Hołownia.

W okresie sprawozdawczym zlustrowano następujące Ogniska: Stołpce, Żuchowicze, Mir, Nowy Swierzeń, Rubieżewicze.

Przy Zarządzie Oddziału istnieje Komisja Społeczno-Oświatowa, Sekcja Pedagogiczna oraz Sekcja Prasowa.

Do Powiatowego Sądu Honorowego nie wpłynęła w okresie sprawozdawczym żadna sprawa.

SUWAŁKI.

Rok 1933 był dla Oddz. Pow. Z. N. P. w Suwałkach okresem przełomowym. Po kilkuletnim zastoju w pracy organizacyjnej, nastąpił okres wytężonej pracy nad powetowaniem poniesionych strat. Pracę rozpoczęto od jednania członków, gdyż na terenie powiatu zaledwie 40 proc. nauczycieli należało do Związku. Wysiłki te zostały uwieńczone pomyślnym rezultatem, gdyż liczba członków wzrosła w 1933 r. o blisko 100 proc. Wobec wielkiej liczby członków, pracujących w szkolnictwie średniem, zorganizowano Sekcję Szkolnictwa Sredniego, która obecnie jest jedną z najsilniejszych sekcyj szkolnictwa średniego w Okręgu.

Celemześrodkowania wszystkich agend w jednem miejscu, wynajęto obszerny lokal, w którym, prócz 3 pokoi noclegowych, znajdują pomieszczenie: — kancelarja Oddz. Powiatowego i Ognisko w Suwałkach, bibljoteka, czytelnia i spółdzielnia nauczycielska. Lokal został wyposażony w potrzebny inwentarz, instalację oświetleniową i dzwonkową, zakupiono łóżka i pościel, wystarczającą na równoczesne pomieszczenie 10 osób.

Kosztem Oddziału Pow. utrzymywana jest w Suwałkach świetlica dla dzieci szkół powszechnych. Na kierowniczkę świetlicy została zaangażowana b. nauczycielka. Świetlica została w tym roku zaopatrzona w potrzebne umeblowanie i bibljotekę dla dzieci.

Oddział Powiatowy utrzymuje w Suwałkach Uniwersytet Powszechny. Wykłady odbywają się raz w tygodniu. Omawiane są najbardziej aktualne i żywotne zagadnienia. W przerwach odbywają się koncerty solistów, chórów i orkiestr, często przedstawienia, wszystko to, wraz z niską opłatą (10 gr.) wpływa na stałe przepełnienie sali podczas wykładów.

Przy Oddziale Powiatowym istnieje Kasa Pożyczkowa dysponująca kapitałem wynoszącym przeszło 3.000 zł. Prócz Kasy Pożyczkowej został zorganizowany Fundusz Pomocy bezpłatnym praktykantom. Z funduszu tego są udzielane bezpłatnym praktykantom zapomogi, zwrotne po uzyskaniu posady płatnej.

Całość pracy Oddziału Powiatowego finansowana jest nie ze składek członkowskich, które są bardzo niskie (20 gr. od członka miesięcznie) i nie wystarczają nawet na pokrycie kosztów prowadzenia kancelarji i lustracyj, lecz z dochodów osiągniętych z kursów i z różnych imprez.

Budżet Oddziału Powiatowego (bez Kasy Pożyczkowej) został zamknięty sumą

Przychód	6.473 zł. 75 gr.
Rozchód	6.451 zł. 61 gr.
Saldo	22 zł. 14 gr.

Wartość inwentarza, zakupionego w 1933 roku, wynosi 1650 zł

ŚWIĘCIANY.

Oddział Powiatowy w Święcianach liczy 201 członków zorganizowanych w 13 Ogniskach: Święciany, N.-Święciany, Dukszty, Daugieliszki, Kołtyniany, Żeladź, Świr, Łyntupy. W łonie Ogniska święciańskiego istnieje Sekcja Szkolnictwa Średniego licząca 14 członków.

Ogólna ilość etatów nauczycielskich w powiecie — 262, nauczycieli należących do Związku — 201, nauczycieli należących do Stowarzyszenia Chrz.-Nar. N. S. P. — 2, nauczycieli nienależących do żadnych organizacyj — 59. W dniu 1 stycznia 1933 roku było członków — 183, w dniu 31 grudnia 1933 roku było członków — 181 *).

Ilość pism nadesłanych do kancelarji Związku wynosiła 241, z czego załatwiono 237.

Wpłynęło spraw pisemnych z prośbą o interwencję 39. Interwenjowano w 32 sprawach z czego z wynikiem pomyślnym 23, poza tem udzielono cały szereg porad ustnych, które nie były rejestrowane.

Skład obecnego Zarządu Oddziału Powiatowego przedstawia się następująco: kol. kol. Józef Wójciak — przewodniczący, Święcicki Marjan — wiceprzewodniczący, Szwed Antoni — sekretarz, Gajlewski Piotr — skarbnik, członkowie — Mężyk Józef, Niciński Zygmunt, Brzeziński Adolf, Molski Wacław, Bukowski Władysław, Owczynnik Bronisław, Łosieczko Bronisław, Szczepkowski Wacław, Juchniewicz Teodor, Wasiłojć Wiktor, Prokopowicz Jan, Maciusowicz Jan.

W okresie sprawozdawczym zlustrowane zostały następujące Ogniska: Łyntupy 1 raz, Żeladź 1 raz, Kołtyniany 1 raz, Komaje 1 raz, Świr 1 raz, Hoduciszki 2 razy, Święciany 1 raz i Nowo-Święciany 1 raz. Nie zlustrowano 4 Ognisk.

Przy Zarządzie Oddziału Powiatowego istnieją 4 Sekcje, a mianowicie: pedagogiczna, prasowa, porad i obrony prawnej oraz społeczno-oświatowa.

Powiatowy Sąd Honorowy rozpatrywał jedną sprawę. Sądowi przy Okręgu przekazano z odwołania 1 sprawę.

*) Nie wliczono tu nauczycieli szkół średnich.

Sekcja pedagogiczna pracowała w okresie sprawozdawczym nad dokształcaniem nauczycieli, organizując kurs nauczania łącznego. udzielając porad w sprawach realizacji nowego programu, egzaminów praktycznych i t. d. Konferencje rejonowe były częściowo obsyłane przez prelegentów z ramienia Sekcji. Przewodniczącym był kol. Oberleitner.

Prezydjum Oddziału Pow. Z. N. P. w Święcianach.

Kasa Samopomocy przy Oddziale nie istnieje, a to z tego względu, że niektóre Ogniska posiadają Kasy u siebie.

Kasowość przedstawia się następująco:

Przychód	12.424 zł. 19 gr.
Rozchód	11.487 zł. 35 gr.
Saldo	936 zł. 84 gr.

Oddział Powiatowy posiada własny dwupokojowy lokal, odpowiednio umeblowany. Wartość inwentarza — 805 zł.

SZCZUCZYN.

Oddział Powiatowy w Szczuczynie k. Lidy liczy 147 członków Z. N. P., 3-ch członków Stow. Chrz.-Nar., nie zorganizowanych 40.

Do organizacji Z. N. P. należało w dniu 1 stycznia 1933 r. 141 członków, w ciągu roku przybyło 6-ciu.

Oddział Powiatowy w Szczuczynie obejmuje gminy: Szczuczyn, Różankę, Orlę, Żołudek, Ostrynę, Sobakińce, Wasiliszki, Kamionkę, Nowy Dwór i Lebiodę.

Skład obecnego zarządu Oddziału Powiatowego: prezes — Rapacki Gustaw, zastępca — Tyl Stanisław, skarbnik — Kuprjanowiczówna Marja, sekretarz — Drozdowski Eugenjusz oraz 10 członków, jako przedstawicieli poszczególnych Ognisk.

W roku 1933 odbyło się 11 zebrań Zarządu Oddziału Pow.

Załatwiono spraw 379, zaległości żadnych niema.

W roku sprawozdawczym zlustrowano wszystkie Ogniska, za wyjątkiem Wasiliszek.

Pracę w Oddziale Pow. podzielono na prace w Sekcjach: Pedagogicznej, Społeczno-oświatowej, Wychowania fizycznego, Prasowej i Samorządowej

Praca w sekcjach przejawiała większą lub mniejszą działalność. Największą uwagę zwrócono na sekcję pedagogiczną i społeczno-oświatową.

W skład sekcji pedagogicznej wchodzą kol. kol.: Wilantowicz Lucjan — przewodniczący, Pućkowski Stanisław — sekretarz. Działalność sekcji pedagogicznej poszła w dwóch zasadniczych kierunkach: a) samokształcenia się, b) konferencyj rejonowych. W dziale samokształcenia się, zorganizowano dwudniowy kurs informacyjny do egzaminu praktycznego, oraz z inicjatywy Oddziału Powiatowego przy wielkiem poparciu Inspektora Szkolnego, dwutygodniowy kurs ustrojowo-programowy.

Sekcja pedagogiczna utrzymuje ścisły kontakt z konferencjami rejonowemi wysyłając w miarę możności swych przedstawicieli na każdą konferencję.

Oprócz tego istnieje poradnia sekcji pedagogicznej, która załatwia wszelkie sprawy z tego zakresu.

Sekcja społeczno-oświatowa czuwa nad życiem organizacyjnem i społecznem powiatu, oraz opiekuje się poszczególnemi organizacjami przez udzielanie pomocy fachowej i instrukcyjnej.

Na terenie powiatu istnieje kilka rodzaji organizacyj. Dominujące stanowisko zajmuje „Strzelec", Straż Ogniowa i Koło Młodzieży Wiejskiej. Oprócz tego istnieją organizacje Związku Młodzieży Ludowej, Związek Młodzieży Pracującej, Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej i Spółdzielnie. W organizacjach tych pracuje 132 nauczycieli

Kasowość przedstawia się następująco:

Przychód	7.857 zł. 00 gr.
Rozchód	7.520 zł. 77 gr.
Saldo	336 zł. 23 gr.

Zarząd Oddziału żadnej zaległości tak w stosunku do Zarządu Głównego jak i do Okręgu nie posiada.

Wartość inwentarza oraz urządzenia kancelarji 573 zł. 20 gr.

WILEJKA.

Ruch organizacyjny na terenie powiatu, jak już było zaznaczone w sprawozdaniu w Nr. 5 „Spraw Nauczycielskich z roku 1932, datuje się od roku 1923. Szczególnie pomyślnie rozwijała się praca od roku 1930, kiedy na czele Zarządu stanął kol. Paszkowski Tadeusz. Organizując swemi wpływami wszystkie dziedziny życia społecznego, przyczynił się do silniejszego scementowania organizacyjnego poprzez wzmocnienie życia organizacyjnego i prac społeczno-oświatowych.

Nadmienić należy, iż dzięki współpracy Prezydjum Zarządu, w skład którego wchodzili kol. kol. Paszkowski Tadeusz — prezes, Bryja Kazimierz — zastępca, Batowski Stefan — II zastępca, Krzewski Wacław — czł. sekc. S. S. — sekretarz i Jaroszewicz Wiktor — skarbnik, w roku sprawozdawczym 1932/33 (rok gospodarczy od 1. VII. do 30. VI.) praca społeczno oświatowa została postawiona na odpowiednim poziomie.

Zawdzięczając współpracy i przychylnemu ustosunkowaniu się do naszej organizacji przewodniczącego Wydziału Powiatowego p. starosty Zygmunta Przepałkowskiego, oraz temu, iż kol. Bryja Kazimierz, zastępca prezesa Oddziału, był instruktorem oświaty pozaszkolnej, wszystkie Ogniska na terenie Oddziału, stosownie do ilości punktów oświatowych. Referaty, O. P. Ognisk zarazem i gmin otrzymały do dyspozycji:

	Kompl.	Cena	Suma
1. Szachy	82	5,50	451,—
2. Warcaby	82	2,—	164,—
3. Ricz - racz	49	1,90	93,10
4. Lotto	39	3,25	126,45
5. Samochodem po Polsce	52	8,—	416,—
6. Podróż po Europie	51	4.50	229.50

	Kompl.	Cena	Suma
7. Staraj się do góry	94	1,25	117,50
8. Przez lądy i morza	45	10,—	450,—
9. Skrzynka pytań	39	2,50	97,50
10. Skrzynka na gry	39	—,80	31,20
11. Reg. Mal. SOS. „Świetlica"	35	2,50	87,50
12. A. Kowalski „Żywe pieśni"	12	2,50	30,—
13. Korespondencyjny kurs teatralny . . .	12	4,—	48,—
14. Obrazy — „Morze" (w ramie oszklonej)	31	2,50	77,50

Dostarczono również kilka „Ornaków" z akumulatorami i prze-źroczami oraz po 40 zł. na zrobienie szaf na sprzęty oświatowe i akta. Ponadto Ogniska jeszcze otrzymały do dyspozycji na Oświatę poza-szkolną w gotówce po 74 zł. i działalność Organizacji z początkiem roku sprawozdawczego rokowała najlepsze nadzieje.

Lecz niestety koniec roku sprawozdawczego odbił się fatalnie na rozwoju Organizacji. Wskutek celowo stosowanych przeniesień najaktywniejszych członków Ognisk, jak również całego prezydjum Oddziału Pow., (sekretarz kol. Krzewski Wacław, czł. sekc. S. S. został przeniesiony do Suwałk, prezesa kol. Paszkowskiego Tadeusza do wileńsko-trockiego powiatu, wiceprezesa kol. Bryję Kazimierza do baranowickiego i skarbnika kol. Jarosezwicza Wiktora do 1 kl. szkoły, odległej o przeszło 30 klm. od siedziby Odziału) Organizacja nie miała możliwości dalszego rozwoju.

Oddział Powiatowy liczy 260 etatów, w czem 188 czł. Z. N. P., (w tem 7 czł. z sekc. Szkolnictwa Średniego) zrzeszonych w 12-tu Ogniskach. Niezorganizowanych na terenie powiatu jest 93 osoby. Zarząd Oddziału odbył 7 posiedzeń prezydjum, oraz 1 pełne posiedzenie członków Zarządu Oddz. Porad w sprawach służbowo-zawodowych Zarząd udzielił 34, w tem kilkakrotnie udawał się jako delegacja do władz szkolnych z interwencją w sprawach przeniesień, dodatku mieszkaniowego i innych. Kancelarja Oddziału jest czynna w dnie powszednie od godz. 17—19, gdzie oprócz członków Zarządu — urzęduje wynajęty pracownik.

W okresie sprawozdawczym Oddział Powiatowy załatwił 472 pisma. Oddział Powiatowy bierze czynny udział w sprawach organizacyjnych i społeczno-gospodarczych przez Sekcje. Przy Oddziale istnieje nadal Kasa Samopomocy, która prosperuje bardzo dobrze, czego dowodem jest osiągnięty zysk na dzień 1. VII. 1933 r. 3.248 zł. 80 gr ,

który uchwałą Walnego Zgromadzenia został przelany na rachunek Funduszu Zasobowego.

Stan kasy przedstawia się następująco:

Przychód	10.576 zł. 21 gr.
Rozchód	9.984 zł. 92 gr.
Saldo	591 zł. 29 gr.

Obecny skład Zarządu: przewodniczący — Jaroszewicz Wiktor, zastępca przewodniczącego — Batowski Stefan, II zastępca — seke. S. S. — Winiarski Władysław, sekretarz — Szajner Mikołaj i skarbnik — Gwiazda Marceli.

Zlustrowano Ogniska: Budsław, Chocieńczyce, Dołhinów, Ilja. Kościeniewicze, Krywicze, Kurzeniec, Wiazyń, Wilejka, Wiszniew, Wojstom, Żodziszki.

Przy Oddziale Powiatowym istnieje Sekcja Pedagogiczna.

Sąd Honorowy rozpatrywał jedną sprawę.

WILNO MIASTO.

W dniu 1 stycznia 1933 r. Odział Grodzki w Wilnie liczył 158 czł., dnia 31 grudnia 1933 r. — 139 *). Do Stowarzyszenia Chrz.-Narod. należy 63, do żadnej organizacji nie należy 173.

W roku 1933 wpłynęło i załatwiono 252 pisma.

Zarząd Oddziału Grodzkiego w roku 1933 stanowią kol. koi. przewodniczący — Tracz Ferdynand, sekretarz — Hajmanowa Klara, skarbnik — Wójcikowa Tatjana.

Wroku sprawozdawczym 1933 Zarząd Oddziału odbył 9 posiedzeń zwyczajnych, na których omawiano przeważnie sprawy organizacyjne i zawodowe. Przy Oddziale Grodzkim utworzono Sekcje: pedagogiczną, wycieczkową, prawną. Sekcja pedagogiczna przy Oddz. Grodzkim Z. N. P. w Wilnie zorganizowała w roku 1933 kurs programowo ustrojowy, który przesłuchało 96 osób.

Stan kasy przedstawia się następująco:

Przychód	8.936 zł. 95 gr.
Rozchód	8.769 zł. 40 gr.
Saldo	167 zł. 55 gr.

Wartość majątku Oddziału Grodzkiego Zw. Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie wynosiła w roku 1933 — 400 zł. (czterysta złotych).

*) Nie wliczono tu nauczycieli szkół średnich.

WILNO - TROKI.

Ilość etatów w powiecie wileńsko-trockim 370, w czem nauczycieli należących do Z. N. P. 234 (dane z m-ca kwietnia), do Stow. Chrz.-Narod. 14, nauczycieli nienależących do żadnych organizacyj zawodowych 122.

Interwenjowano u władz szkolnych 4 razy w sprawach służbowo-zawodowych, u władz samorządowych 3 razy: — 2 w sprawie dodatku mieszkaniowego i 1 raz w sprawie reprezentacji nauczycielstwa w samorządzie gminnym.

Skład obecnego Zarządu przedstawia się następująco: prezes — Królikowski Eugenjusz, wiceprezes — Anielski Jan, sekretarz — Matarewicz Antoni, skarbnik — Starczewski Józef, zastępcy — Śliwiński Stanisław i Paszkowski Tadeusz.

Wszystkie Ogniska (19) zostały zlustrowane do dnia 25.II. 1934 r. W niektórych lustracja była przeprowadzona dwa razy.

Przy Zarządzie Oddz. Pow. istnieją dwie Sekcje: Pedagogiczna i Samorządowa. Sekcja Pedagogiczna zakreśliła sobie plan pracy następujący: a) organizowanie pomocy kolegom przygotowującym się do drugiego egzaminu przez informacje w tej dziedzinie i dostarczanie materjału i dzieł pedagogicznych; b) opracowanie monografji powiatu wileńsko-trockiego ze szczególnem uwzględnieniem cech środowisk poszczególnych rejonów szkolnych.

Stosunek do prac konferencyj rejonowych — ścisłego kontaktu niema.

Skład prezydjum sekcji pedagogicznej: przewodniczący — Eugenjusz Królikowski, sekretarz — I. Durejkowa.

Sekcja samorządowa: a) przeprowadzała propagandę wśród wszystkich członków znaczenia samorządu terytorjalnego dla życia społeczno-państwowego; b) podkreślała doniosłość samorządu terytorjalnego ze względu na dobro szkoły i udział w nim jako reprezentacji nauczycielstwa; c) odpowiednie oddziaływanie na społeczeństwo powiatu wileńsko-trockiego; d) nastawienie całości nauczycielstwa w związku z wyborami do ciał samorządowych.

W związku z powyższem odbyły się 4 zebrania prezesów i działaczy społecznych z terenu, oraz nowowybranych przedstawicieli nauczycielstwa do rad gminnych i gromadzkich (do rad gromadzkich wybrano 79 i do rad gminych 25 w tem do zarządów gmin na ławników 61. Przewodniczący sekcji kol. Matarewicz.

Samopomoc Koleżeńska została zorganizowana w formie kasy pożyczkowej. Członków do kasy należy 107.

Rachunkowość przedstawia się następująco:

Stan kasy	2.112 zł. — gr.
Wpisowe	55 zł. 90 gr.
Dochód % . . .	83 zł. 65 gr.
Razem	2.251 zł. 55 gr.

Przychód	16.431 zł. 30 gr.
Rozchód	15.552 zł. 50 gr.
Saldo	878 zł. 80 gr.

Zaległości na rzecz Okręgu Wileńskiego wynoszą 12 zł. 50 gr.

Wartość inwentarza wynosi 150 zł.

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc“ przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego pow. wil.-trockiego.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Kasa	604,15	1. Udziały	1.886,65
2. Pożyczki	1.365,50	2. Zysk	83,
Razem . . .	1.969,65	Razem . . .	1.969,65

WOŁKOWYSK.

Na terenie powiatu było w okresie sprawozdawczym 292 etaty. Do Z. N. P. należało 223 osoby, pozostali nie należą do żadnej organizacji. Oddział obejmuje swą działalnością 15 Ognisk: Wołkowysk. Krzemienice, Izabelin, Porozów, Łysków, Swisłocz, Mścibów, Jałówka, Roś, Piaski, Międzyrzecz, Werejki, Podorosk i Szydłowice.

Prezydjum Oddziału stanowią: kol. kol. przewodniczący — Zasada Szczepan, sekretarz — Dyszczyk Sebastjan i skarbnik — Małysik Trofim.

Zarząd odbył w okresie sprawozdawczym 4 posiedzenia, na których poruszano sprawy: samokształcenia członków, konferencyj rejonowych, pracy społeczno-oświatowej, czasopisma „Praca“ oraz regjonalnego czasopisma dla dzieci, organizacyjnych i innych zawodowych.

Zlustrowano 10 Ognisk, z pośród których wybitniejszą pracą organizacyjną odznaczyły się Ogniska w Porozowie, Pieskach i Międzyrzeczu.

Zorganizowano konferencję społeczną z udziałem władz państwowych i samorządowych oraz organizacyj społecznych, przeprowadzono kurs pracy społecznej wśród kobiet wiejskich, uzyskano ze zbiórki 400 złotych na budowę szkoły w Wołkowysku, oraz brano żywy udział we wszelkich przejawach bieżącego życia.

Interwencyj u różnych władz dokonano kilkanaście, przeważnie z wynikiem pomyślnym.

Do kancelarji nadesłano 151 pism, z czego załatwiono 119.

Stan kasowy przedstawia się następująco:

Przychód	1.607 zł. 59 gr.
Rozchód	1.537 zł. 49 gr.
Saldo	70 zł. 10 gr.

WOŁOŻYN.

Ilość etatów nauczycielskich w powiecie 205. Nauczycieli należących do Z. N. P. 164, nauczycieli należących do Stow. Chr.-Nar. 7, nauczycieli nie należących do żadnej organizacji 31. Ilość członków w dniu 1 stycznia 1933 r. — 158, w dniu 31 grudnia 1933 r. — 143.

Działalność kancelarji przedstawia się następująco: Ilość pism nadesłanych 263, ilość pism załatwionych 263.. Ilość interwencyj u władz szkolnych 35 — w sprawach: a) dodatku mieszkaniowego, b) przeniesień i zwolnień nauczycieli, c) społ.-oświat., d) różnych. Ilość interwencyj u władz samorządowych i administracyjnych w 27 sprawach: a) dodatku mieszkaniowego, b) wyborów do Rad Gminnych i Gromadzkich, c) społeczno-oświatowych.

Skład obecnego Zarządu Oddziału Powiatowego przedstawia się następująco: prezes — Tyszkowski Tadeusz, wiceprzewodniczący Barański Władysław, sekretarz -- Treczyński Kazimierz, zastępca sekretarza — Mruklik Piotr, skarbnik — Trościanko Alfons, zastępca skarbnika — Sienkiewicz Aleksander, członek — Szałajda Jan.

W okresie sprawozdawczym zlustrowane zostały wszystkie Ogniska a mianowicie: Bakszty, Iwieniec, Ługomowicze, Pierszaje, Traby, Wiszniew, Wołma, Wołożyn, Zabrzezie i Juraciszki.

Przy Zarządzie Oddziału Pow. istnieją następujące Sekcje: Pedagogiczna, Porad prawnych, Samorządowa, Społeczno-oświatowa, Lustratorska, Propagandowo-prasowa.

Kierownikami sekcyj są: pierwszej kol. Tyszkowski Tadeusz, drugiej kol. Mruklik Piotr, trzeciej kol. Barański Władysław, czwartej kol. Treczyński Stanisław, piątej kol. Trościanko Alfons i szóstej kol. Mruklik Piotr.

Rachunkowość przedstawia się następująco:

Przychód	7.281 zł. 92 gr.
Rozchód	7.196 zł. 42 gr.
Saldo	85 zł. 50 gr.

Żadne zaległości w Oddziale Powiatowym nie istnieją.

Inwentarz Oddziału Powiatowego przedstawia wartość 350 zł.

Przy Oddziale istnieje koleżeńska Kasa „Samopomoc".

BILANS ZAMKNIĘCIA ZA 1933 ROK.

Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej „Samopomoc" przy Oddziale Powiatowym Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wołożynie.

STAN CZYNNY:		STAN BIERNY:	
1. Gotówka w kasie . . .	47,83	1. Udziały	2.716,75
2. Pożyczki	6.073,50	2. Fundusz zasobowy . . .	434,95
		3. Wkłady	2.708,35
		4. Odsetki za rok nast. . .	195,90
		5 Zysk	65,38
Razem . . .	6.121,33	Razem . . .	6.121,33

Drugoroczność.

(Dalszy ciąg).

Brak danych w statystyce nie pozwala na ujawnienie korelacyj zachodzących pomiędzy drugorocznością a temi wszystkimi czynnikami. Na podstawie uzyskanego materjału statystycznego możemy tylko wykazywać zależność drugoroczności od stopnia organizacyjnego szkoły i liczby dzieci, przypadającej na jednego nauczyciela. Wydaje się być rzeczą zbyteczną udowadnianie, że warunki pracy w szkołach niższego stopnia organizacyjnego są gorsze aniżeli w szkołach wyżej zorganizowanych. Mniejsza liczba godzin przeznaczona na nauczanie, równoczesne zatrudnienie dwóch oddziałów przy cichych i głośnych

zajęciach stwarzają owe niekorzystne i nieuniknione zarazem warunki pracy w szkołach niżej zorganizowanych w porównaniu ze szkołami wyżej zorganizowanemi, w których jeden oddział przypada na nauczyciela. Nie jest też rzeczą obojętną dla drugoroczności liczba dzieci przypadająca na jednego nauczyciela w klasie i ściśle z tem związana sprawa indywidualizacji w nauczaniu. Zbyt wielka liczba dzieci uniemożliwia dotarcie do jednostki, utrudnia odmienne podejście do dziecka i stosowanie indywidualizowania wymagań. W szkołach niżej zorganizowanych sprawa indywidualizacji w nauczaniu jest jeszcze bardziej utrudniona oddziałami połączonemi. Te względy zdają się przemawiać za tem, że drugoroczność winna się odmiennie kształtować w jednych i drugich szkołach.

Dla przedstawienia stosunków drugoroczności w zależności od stopnia organizacyjnego szkoły oraz liczby dzieci, przypadającej na nauczyciela wybrałem szkoły jedno i dwuklasowe, jako najniższy stopień organizacyjny i ich przeciwstawienie — szkoły sześcio i siedmio klasowe w wojew. wileńskiem. Stan drugoroczności w tych szkołach ilustruje nam tabela Nr. 2. Dane statystyczne odnoszą się do 1932/33 r. szkolnego z 14 czerwca.

Przy porównaniu pierwszych rubryk „ogólna liczba drugorocznych“ szkół niżej i wyżej zorganizowanych konstatujemy wyższy odsetek drugorocznych dla szkół niżej zorganizowanych — średnia dla nich wypada — 20,2%, a dla szkół wyżej zorganizowanych — 16,8%. Poszczególne pozycje przy powiatach wykazują ten sam stosunek, za wyjątkiem Święcian, w których stosunki te kształtują się odwrotnie: 16,2% drugorocznych dla szkół niżej zorganizowanych, a 20% dla szkół wyżej zorganizowanych.

Analogiczną przewagę w odsetku drugorocznych na niekorzyść szkół niżej zorganizowanych spotykamy również i wśród nieklasyfikowanych i niepromowanych. Odsetek ten dla szkół 1 i 2 klasowych wynosi średnio — 7,8%, w szkołach 6 i 7 klasowych — 3,98%. O przyczynach tych repetentów wspominaliśmy przy analizie pierwszej tabeli, dopatrując się genezy w środowisku dziecka, w jego fatalnych warunkach ekonomicznych, w nieuświadomieniu i niespełnianiu obowiązku szkolnego przez rodziców. Tu na podkreślenie zasługuje znamienny wzrost procentu drugorocznych nieklasyfikowanych w stosunku do przeciętnej dla ogółu szkół publicznych, wykazanej w tabeli Nr. 1, jak również i w stosunku do szkół wyżej zorganizowanych. W stosunku do pierwszych różnica dochodzi do 0,8%, w ostatnim zaś

TABELA 2.

Drugoroczni w szkołach niżej i wyżej zorganizowanych.

POWIAT	Drugoroczni w 1 i 2 klasówkach								Drugoroczni w 6 i 7 klasówkach							
	Ogólna liczba dzieci w 1 i 2 kl. w 1932/33 r.	Ogólna liczba dzieci nieprpromowanych		W liczbie niepromowanych było nieklas.		Klasyfikowanych i nieprom owanych		Średnio dzieci na 1 nauczyciela	Ogólna liczba dzieci w 1 i 2 kl. w 1932/33 r.	Ogólna liczba dzieci nieprom owanych		W liczbie niepromowanych było nieklas.		Klasyfikowanych i niepromowanych		Średnio dzieci na 1 nauczyciela
		w liczbach bezwzględn.	%	w liczbach bezwzględn.	%	w liczbach bezwzględn.	%			w liczbach bezwzględn.	%	w liczbach bezwzględn.	%	w liczbach bezwzględn.	%	
Brasław . .	13687	3398	24,8	1425	10,4	1973	14,4	65,8	1470	311	21,1	64	4,35	247	16,8	50,6
Głębokie . .	14557	3702	25,4	1696	11,5	2006	13,8	62,7	3490	596	17,1	156	4,4	440	12,7	53,6
Oszmiana . .	7901	1765	22,3	727	9,2	1038	13,1	63,2	1827	396	21,7	110	6	286	15,65	55,3
Postawy . .	10433	1574	15,1	630	6,03	944	9,03	62,8	509	30	5,9	8	1,58	22	4,32	63,1
Święciany .	11259	1827	16,2	754	6,7	1073	9,52	56,2	2305	461	20	125	5,4	336	14,6	52,4
Wilejka . .	18657	3465	18,3	966	5,1	2499	13,3	67,1	4419	639	14,5	177	4	462	10,5	56,4
Wilno-powiat	19228	4004	20,8	1526	7	2478	12,9	71,4	1803	326	18,8	55	3,1	271	15	51,5
Wilno miasto	—	—	—	—	—	—	—	—	16059	2596	16,2	488	3,06	2108	13,1	46,1
Razem . . .	97722	19735	20,2	7724	7,9	12011	12,3	64,2	31882	5355	16,8	1183	3,98	4172	12,83	53,3

wypadku wzrosła do 3,92% na niekorzyść szkół 1 i 2 klasowych. Poza warunkami ekonomicznemi decydujące znaczenie w tych wypadkach będzie miał czynnik kulturalny, ustosunkowanie się rodziców do dzieci i szkoły, a w szczególności brak poczucia potrzeby spełniania obowiązku szkolnego. Poziom kulturalny i zrozumienie konieczności kształcenia dzieci jest wyższy niewątpliwie w środowiskach o większem skupieniu ludzi, gdzie mamy 6 i 7 klasówki, (w których też i procent tych drugorocznych jest znacznie mniejszy), aniżeli w środowiskach wiejskich w jedno i dwuklasowych szkołach.

Porównanie następnych rubryk „klasyfikowanych i niepromowanych", w przeciwieństwie do poprzednich wykazuje dość znaczną dowolność i nieprawidłowość w przebiegu. W jednych powiatach mamy większą przewagę drugorocznych klasyfikowanych po stronie szkół niżej zorganizowanych, w innych zaś po stronie szkół wyżej zorganizowanych. W ogólnem zestawieniu całego województwa procent tych drugorocznych w 1 i 2 klasowych szkołach jest nawet mniejszy, aniżeli w 6 i 7 klasowych. U pierwszych średnia wynosi — 12,3%, u drugich — 12,83%. Z tego widzimy, że większy odsetek drugorocznych w rubryce „ogólna liczba drugorocznych" na niekorzyść szkół 1 i 2 klasowych jest powodowany wyłącznie drugorocznymi nieklasyfikowanymi. Zachodzi tu podobne zjawisko do tego, z jakiem mieliśmy do czynienia przy porównaniu drugorocznych z powszechnych szkół publicznych i prywatnych (tabela 1).

Rozpatrzmy jeszcze zawartość ostatniej rubryki, przeciętnej liczby dzieci, przypadającej na jednego nauczyciela w szkołach niżej i wyżej zorganizowanych. W szkołach jedno i dwuklasowych przeciętna ilość dzieci na nauczyciela waha się od 56,2 w Święcianach do 71,4 dzieci w pow. wileńsko-trockim. Średnia dla całego województwa tych szkół wynosi 64,2 dzieci. W szkołach wyżej zorganizowanych waha się od 46,1 w Wilnie do 63,1 dzieci w Postawach — średnia na całe województwo w tych szkołach wypada 53,3 dzieci ną jednego nauczyciela. Różnica znaczna — prawie 11 dzieci więcej przeciętnie wypada na nauczyciela w szkołach niżej zorganizowanych. Dla sprostowania trzeba też nadmienić, że nauczyciel w szkole jednoklasowej w bardzo rzadkich wypadkach ma do czynienia w tym samym czasie z tak liczną grupą dzieci.

Warunki lokalowe często nie pozwoliłyby na to. Przeciętna odnosi się do wszystkich dzieci nauczanych na dwie zmiany w tych szko-

łach. Niemożność oddzielenia liczby dzieci, przypadających w jednym czasie (jednej zmiany) na nauczyciela szkół niżej zorganizowanych pociąga powyższą nieścisłość. Stąd też wszelkie wnioski, wyciągane z tych danych muszą być brane pod uwagę z temi zastrzeżeniami.

Gdybyśmy wzięli za podstawę porównawczą dane procentowe drugorocznych, klasyfikowanych z całego wojew. szkół niżej i wyżej zorganizowanych, to doszlibyśmy do wniosku, że stopień organizacyjny szkoły nie ma wpływu na drugoroczność (klasyfikowanych). Co więcej — jeślibyśmy poszczególne pozycje przy powiatach porównywali, to zobaczylibyśmy, że w niektórych powiatach drugoroczni klasyfikowani szkół wyżej zorganizowanych przewyższają o 5% drugorocznych szkół niżej zorganizowanych. Czyli, innemi słowy, szkoły 1 i 2-klasowe, w gorszych warunkach pracy, w niektórych wypadkach dają lepsze wyniki (mniej drugorocznych), aniżeli szkoły w korzystniejszych warunkach. Korzystniejsze warunki pracy musimy przyznać szkołom 6 i 7-klasowym, choćby ze względu na stopień organizacyjny szkoły, eliminując liczbę dzieci poza sferę rozważań. Tak się przedstawia nasza rzeczywistość szkolna, jak widzimy, czasami doprowadzona do absurdu, sprzeczna ze zdrowym rozsądkiem.

(Dokończenie nastąpi).

Stanisław Lisowski.

KOMUNIKATY.

Kursy wakacyjne.

Okręgowa Komisja Pedagogiczna w Wilnie, chcąc przyjść z pomocą w realizacji nowych programów organizuje w czasie feryj wakacyjnych kursy:

1 Kurs nauczania w klasie III w myśl nowego programu. Kurs byłby oparty na lekcjach pokazowych i trwałby cały miesiąc.

2. Dwutygodniowy kurs prowadzenia ogródków szkolnych. Opłata za kurs uzależniona jest od otrzymania subsydjów, w każdym bądź razie nie będzie przekraczać 30 zł. na pierwszym i 20 zł. na drugim kursie. Najprawdopodobniej opłata wynosić będzie połowę przewidzianych wyżej kwot.

Niezależnie od tych kursów organizowany będzie jeszcze miesięczny kurs przygotowawczy do drugiego egzaminu. Opłata na tym kursie wyniesie również około 30 zł.

Zgłoszenia wraz z zadatkiem w kwocie 10 zł. należy kierować pod adresem Okręgowej Komisji Pedagogicznej w Wilnie, ul. 3 Maja Nr. 13 m. 7, do dnia 15 maja r. b. (konto P. K. O. 81300 z adnotacją na jaki kurs). Nieczłonkowie Związku płacą o 5 zł. więcej.

W zgłoszeniu należy podać dokładnie: 1) nazwisko i imię, 2) adres, 3) czy jest członkiem Związku i w jakim Ognisku.

Zajęcia na wszystkich kursach rozpoczną się 20 czerwca r. b.

Dla życzących ułatwienia w wyszukaniu tanich pomieszczeń.

Kurs rysunkowy.

Staraniem Koła Okręgowego Sekcji Nauczycieli Zajęć Praktycznych i Rysunku Związku Nauczycielstwa Polsk. w Wilnie organizuje się w czasie od 3-go do 31-go lipca b. r. kurs rysunkowy z tematem zasadniczym: „Ćwiczenia praktyczne na tle realizacji nowego programu szkoły powszechnej".

PROGRAM KURSU:

1. Dydaktyka obrazowania natury:
   a) Rysunek z wyobraźni,
   b) „ z pamięci i pokazu,
   c) „ z natury,
   d) „ odręczny i kreślarski,
2. Zasady kompozycji na płaszczyźnie oraz liternictwo:
   a) układanki z patyczków: odcinek prostej jako element,
   b) wycinanie i układanie form z papieru: kwadrat i trójkąt jako elementy płaszczyznowe. Kwadrat, prostokąt, koło, półkole, jako elementy. Symbole, sylwety wycinane z papieru,
   c) rysowanie piórem redis: linja płynna, jednostajna jako element,
   d) liternictwo i zastosowanie patyka: linja wzbogacona zgrubieniami, jako element,
   e) formy pendzlowe: programy na przedstawienia szkolne, proste plakaty, projektowanie godeł rzemieślniczych, akcesorjów teatralnych;
3. Wycieczki i obserwacja architektury Wilna:
   G o t y k — św. Anna i sklepienia kryształowe u Bernardynów,
   R e n e s a n s i attyki polskie,
   B a r o k wileński. R o c o c o. Klasycyzm wileński.
   S z t u k a ludowa i jej wartości — Muzeum Etnograficzne U.S.B. i inne zabytki.

Lektura przygotowawcza: St. Szuman: „Sztuka dziecka". Karol Homolacs: Podręcznik do ćwiczeń zdobniczych.

Uwaga: Pożądanem byłoby przywiezienie ze sobą:
a) kompletu prac uczniów od klasy pierwszej w górę, jednego ucznia więcej zdolnego i jednego mniej;
b) używanych w szkołach przyborów do rysowania i malowania oraz nożyczek.

Opłata za kurs wyniesie do 30 zł. Zgłoszenia, poparte zadatkiem w wysokości 20 zł., należy kierować pod adresem: Okręg Wileński Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie, ul. 3-go Maja 13, m. 7. Pieniądze wpłacać czekiem P.K.O. Nr. 81.300 z zaznaczeniem na odwrocie czeku: „zadatek na kurs rysunkowy". Dla życzących może być zapewnione locum (wspólne) za opłatą do 10 zł. za czas trwania kursu. Ostateczny termin zgłoszeń dnia 15 czerwca 1934 roku.

Kurs robót z drzewa,

Staraniem Koła Okręgowego Sekcji Nauczycieli Zajęć Praktycznych i Rysunków Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie, organizuje się kurs, zadaniem którego będzie przygotowanie praktyczne nauczycieli do realizowania działu robót z drewna, według nowego programu zajęć praktycznych, od kl. IV do VII włącznie szkoły powszechnej.

Kurs będzie trwał od 3-go do 31 lipca r. b. włącznie i obejmie 120 godzin zajęć praktycznych i 30 godzin dydaktyki i rysunku technicznego.

Opłata za kurs, *łącznie z materjałami,* wyniesie do 40 zł. Dla życzących mogą być przygotowane wspólne kwatery, za opłatą nieprzekraczającą 10 zł. za okres trwania kursu.

W dnie świąteczne i w godzinach pozalekcyjnych, przewidziane jest zapoznanie się z zabytkami historycznemi m. Wilna, oraz wycieczki w jego okolice.

Zgłoszenia, wraz z zadatkiem w wysokości 20 zł., należy kierować pod adresem: Okręg Wileński Związku Nauczycielstwa Polskiego w Wilnie, ul. 3 Maja 13 m. 7. Pieniądze należy wpłacać czekiem P.K.O. Nr. 81.300 z zaznaczeniem na odwrocie czeku: „Kurs Robót Ręcznych". Na podaniu należy zaznaczyć czy kandydat (ka), reflektuje na wspólne kwatery.

Ostateczny termin zgłoszeń dnia 15 czerwca b. r.. Ilość miejsc w grupie ograniczona do 30-tu.

Nekrolog.

W dniu 10 marca b. r. zmarła w Lidzie kol. **Tołściukowa Czesława,** czł. Ogniska Z. N. P. w Dokudowie, pow. Lida.

Ś. p. Kol. Tołściukowa pracowała w zawodzie nauczycielskim od dnia 15 września 1925 roku. Była członkinią Z.N.P. od początku swej pracy w zawodowej.

Zmarła była cichą, wytrwałą pracownicą, z zamiłowaniem oddającą się swemu zawodowi i dobrą, kochaną Koleżanką. Cieszyła się wielką sympatją dziatwy i młodzieży wiejskiej.

Żyła lat 31. Pozostawiła po sobie głęboki żal wśród kolegów.

Cześć Jej pamięci!

Zakłady Graficzne „ZNICZ" — Wilno Biskupia 4.

ZNICZ